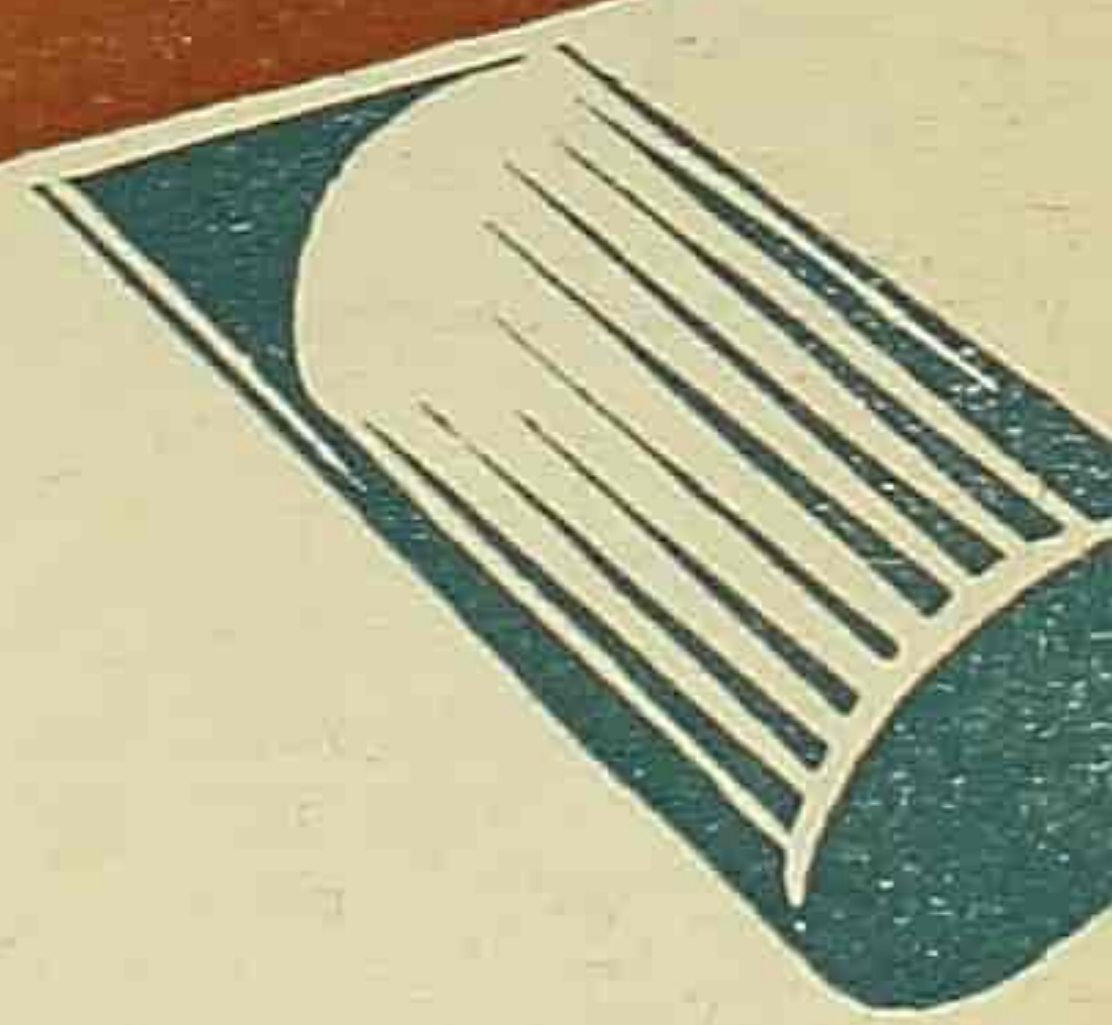

ФИЛАТЕЛИСТА

ОГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ-БЕОГРАД

ГОДИНА IV

»ФИЛАТЕЛИСТА« ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Јован Јојкић, и
инж. Мирко Вернер

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира 25. Тел. бр. 40-277.
Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Уредништво „Филателисте“ — Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

Рукописи се не враћају.

»FILATELISTA« ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Comité de rédaction: ing Aleksandar J. Petrović, Jovan Jojkić et
ing Mirko Verner

Rédacteur en chef: Aleksandar J. Petrović, Vojvode Dragomira 25, Tel. 40-277.

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscrits, commandes, réclamations et tout se qui se rapporte à la Revue doit être envoyé
à l'adresse: Uredništvo »Filateliste«, Belgrade, Vojvode Dragomira 25.

Les manuscrits ne se renvoient pas.

САДРЖАЈ:

Р. Аћимовић: ПОГРЕШНА СХВАТАЊА УЛОГЕ САВЕТА ПРИ ГЛАВНОЈ ДИРЕКЦИЈИ ПОШТА — — — — —	257
М. Вернер: ТИПИЧНЕ ГРЕШКЕ НОВИНСКИХ МАРАКА СРБИЈЕ ИЗ 1867—68 ГОДИНЕ (наставак) — — — — —	258
НАШИ ВЕЛИКИ ЉУДИ НА МАРКАМА — КАРАЂОРЂЕ ПЕТРОВИЋ —	261
А. П.: НЕ „НАЈСТАРИЈА ПОШТАНСКА МАРКА НА СВЕТУ“, ВЕЋ НА- ЛЕПНИЦА — — — — —	263
Ф. Х. Виас: ПОШТАНСКА МАРКА КАО УМЕТНИЧКО ДЕЛО — — —	264
УПОТПУЊЕЊЕ ПОДАТАКА О МАЂАРСКИМ ПРИГОДНИМ ЖИГОВИМА УПОТРЕБЉЕНИМ НА НАШОЈ ТЕРИТОРИЈИ ЗА ВРЕМЕ ОКУПАЦИЈЕ	266
С. Христов: ПСИХОЛОШКИ МОМЕНТИ У ФИЛАТЕЛИЈИ — — — —	266
ПЕСНИЦИ ИНДИЈЕ — — — — —	268
Б. Новаковић: НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	269
С. Остојић: СТО ГОДИНА ОЛДЕНБУРШКИХ МАРАКА — — — —	270
Д. Новак: ПОВОДОМ МАНЖЕЛЕЈЕВЕ КРИТИКЕ ПРИРУЧНИКА КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	271
НАШЕ МАРКЕ — — — — —	274
ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	275
КОВЕРТЕ ПРВОГ ДАНА — — — — —	278
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА — — — — —	279
Ц. С.: ПРЕГЛЕД ЦЕНА МАРАКА ФНРЈ ПО КАТАЛОЗИМА ЗА 1953 ГОД. НОВЕ МАРКЕ — — — — —	280
	282
	284

ПАЖЊА!

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН
УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ
„ФИЛАТЕЛИСТЕ“ 104 — Т — 502

Цена овог
броја дин.

60

Риста Аћимовић

Погрешна схватања улоге Савета при Главној дирекцији ПТТ

Наш друштвени, културни и привредни развитак усмерен је одлучно на развијање народног и радничког самоуправљања у свим областима друштвене активности. Иако смо последњих година у демократизацији нашег друштвеног и државног живота отишли далеко напред и у целини постигли значајне резултате у развијању социјалистичких демократских друштвених односа, несумњиво је да ће се тај процес и надаље револуционарно и доследно наставити. Међутим, и поред принципијелно јасних питања нашег даљег пута у социјализам, још увек се могу понегде сусрести и таква схватања, која, изгледа, нису начисто с тим да основни принципи нашег државног и друштвеног уређења једнако важе за све државне и друштвене установе, па и за установу у којој заступници таквих схватања живе и раде. Реч је, конкретно, о Главној дирекцији птт.

Неоспорно је да правилно функционисање нашег система птт. спада у ред веома деликатних и ванредно важних друштвених задатака и да је у свом досадашњем раду Главна дирекција птт са свима својим колективима у земљи са успехом извршила своје обавезе према друштвеној заједници. Међутим, не ради се само о томе да се техничко-организациони задаци успешно изврше, иако су они свакако преобладајући, него такође и да се истовремено правилно реше и друга по нашу друштвену заједницу значајна и осетљива питања. Једно од ових питања, о коме желим овом приликом да изнесем своје становиште, јесте питање емисионе политике наших поштанских марака и метода на који се она спроводи.

Наиме, емисија марака није само обичан административно-технички посао, него има и одређени привредни, културно-пропагандни, васпитни и филателистички значај и резултат. Према томе, неизбежно је пре сваке појединачне емисије, било да се ради о редовним или о пригодним маркама, претходно испитати да ли су испуњени сви

ови услови, које савремена поштанска марка треба да задовољи. За ова питања заинтересовани су, поред Главне дирекције птт, у већој или мањој мери, и друге друштвене организације, поред осталих на пр.: Савез филателиста, организација уметника, графичара, организација омладине и др.

После неких графички, пропагандно итд. мање успешних или чак неуспешних издања (на пр. Загребачки велесајам 1951, 10-годишњица устанка 1951, дечја недеља 1951 и др.) Главна дирекција птт., на предлог и инсистирање Савеза филателиста, приступила је формирању посебног саветодавног тела — Савета за издавање марака — састављеног од претставника заинтересованих друштвених организација. У Главној дирекцији птт. улога овог Савета замишљена је најпре тако, да Савет „води бригу око свих административних и техничких припрема на изради идејних цртежа и штампања марака“. Практично, Савет би, према овој концепцији, требало, изгледа, уместо државног административног апарата, да прими на себе бригу и одговорност за административне и техничке радње око издавања марака, или бар да на изванредан начин обезбеди бољи рад државне администрације код припрема око издавања марака. После критике од стране Савеза филателиста Југославије оваквог схватања улоге Савета, Главна дирекција птт. донела је решење према коме Савет треба да се бави „садржајном, уметничком и графичком страном марака“, што, другим речима, значи само давањем мишљења у погледу избора идејних цртежа и графичко-уметничког изгледа марака. Истим решењем за чланове Савета именовани су претставници организације уметника-графичара, Савеза филателиста Југославије и трговачког предузећа „Југофилателија“.

Ово решење Главне дирекције птт. стварно не претставља никакав напредак у односу на досадашње стање:

1. зато што искључује могућност да се Савет бави и другим исто тако важним питањем политике емисије поштанских марака (тираж емисије, номинале марака, политика расподеле, филателистички моменти и очување наших интереса и угледа у спољно-филателистичком свету итд.), и

2. што сужава састав Савета, иако би управо обрнутим путем требало ићи, да се у сваком случају дође до најбољег могућег резултата, који треба да има одређена емисија марака. Не видимо разлога да у Савету не буде заступљена организација омладине, коју свакако интересују васпитни елементи у нашој марки.

Ако Савет има саветодавни карактер, онда се поставља питање зашто се у Савету не би могла дискутовати сва питања у вези са претстојећом емисијом марака, дакле, саслушати мишљење по свим питањима, за која је Савет — састављен од претставника разних друштвених организација — заинтересован и зашто ускраћивати ту могућност свестране дискусије?

Линија развика социјалистичке друштвене заједнице, какву ми изграђујемо, води ка све ширем и масовнијем учешћу трудбеника у управљању државним и друштвеним пословима. Супротне тенденције које стоје на позицијама очувања искључивих компетенција државног апарата, које иду за тим да искључе дискусију и критику по питањима, у којима је заинтересована читаво друштвена заједница, израз су старих схватања, која нико, коме су јасни темељи наше социјалистичке изградње, не може бранити.

Васпитни моменти, очување угледа наше марке у широким филателистичким круговима у иностранству, политика расподеле у земљи, питање т. зв. кључних марака, висина номинале, величина емисије и остала

слична питања, нарочито код пригодних издања, није забрањено подручје — резервација, у којој је право на изражавање мишљења искључиво задржано за административни апарат. Великом броју наших људи, и мени такође, који се понешто разумем у поштанској марки и њеној мисији, ни до данас није јасно, на пример, зашто пригодне марке издате поводом прославе 60-годишњице Маршала Тита нису широко пуштене на свим поштама у земљи; затим, чему служи увођење т.зв. кључне марке и код издања франко-марака итд. Да ли је у складу са угледом наше марке пуштање у промет сечених — незупчаних марака, иако то чак, колико је познато, ни решењем Главне дирекције птт. није било предвиђено? Ова и слична питања треба управо дискутовати у Савету, треба чути мишљење заинтересованих, стручних и добронамерних људи, па ће тада и Главна дирекција птт., као одговорни државни орган, доћи до одговарајућег и у општем интересу најбољег решења код конкретних емисија. Од таквог метода рада може бити само користи, а никако штете; није повређена ни досадашња компетенција Главне дирекције птт., ако се о њој ради, нити принципи на којима се заснива делатност система птт., јер је улога Савета саветодавна. Ако је то јасно, онда чему заиста несхватљиво опирање да се Савет консултује по свим питањима, која задиру у проблематику једне одређене емисије? Једино објашњење које се може дати јесте ово: или се ради о осетљивости појединаца из апарата Главне дирекције птт., који ваљда верују у своју апсолутну непогрешивост, када се ради о емисији поштанских марака, или, пак, да се не може да схвати чињеница, да се демократизација државне управе на адекватан начин и у извесним питањима може провести и у раду Главне дирекције птт.

Инж. Мирко Вернер

Типичне грешке новинских марака Србије из 1867-68 год.

(Наставак са 165 стране)

Код марака од 2 паре налазимо такође на велики број веома интересантних типичних грешака плоче, а један део истих описали су већ и раније познаваоци овог подручја: Пол де Смет, В. Дорнинг Бектон, Х. Р. Олдфилд, Е. Дероко, Ј. Станојевић и остали, али ни један од именованих не улази детаљно у студију овог подручја и не обухвата све оно што је упадљиво и интересантно од типичних грешака новинских марака Србије из 1867/68 године. Баш због тога сматрам да је потребно да изнесем и оно о чему се већ писало, — а и много так-

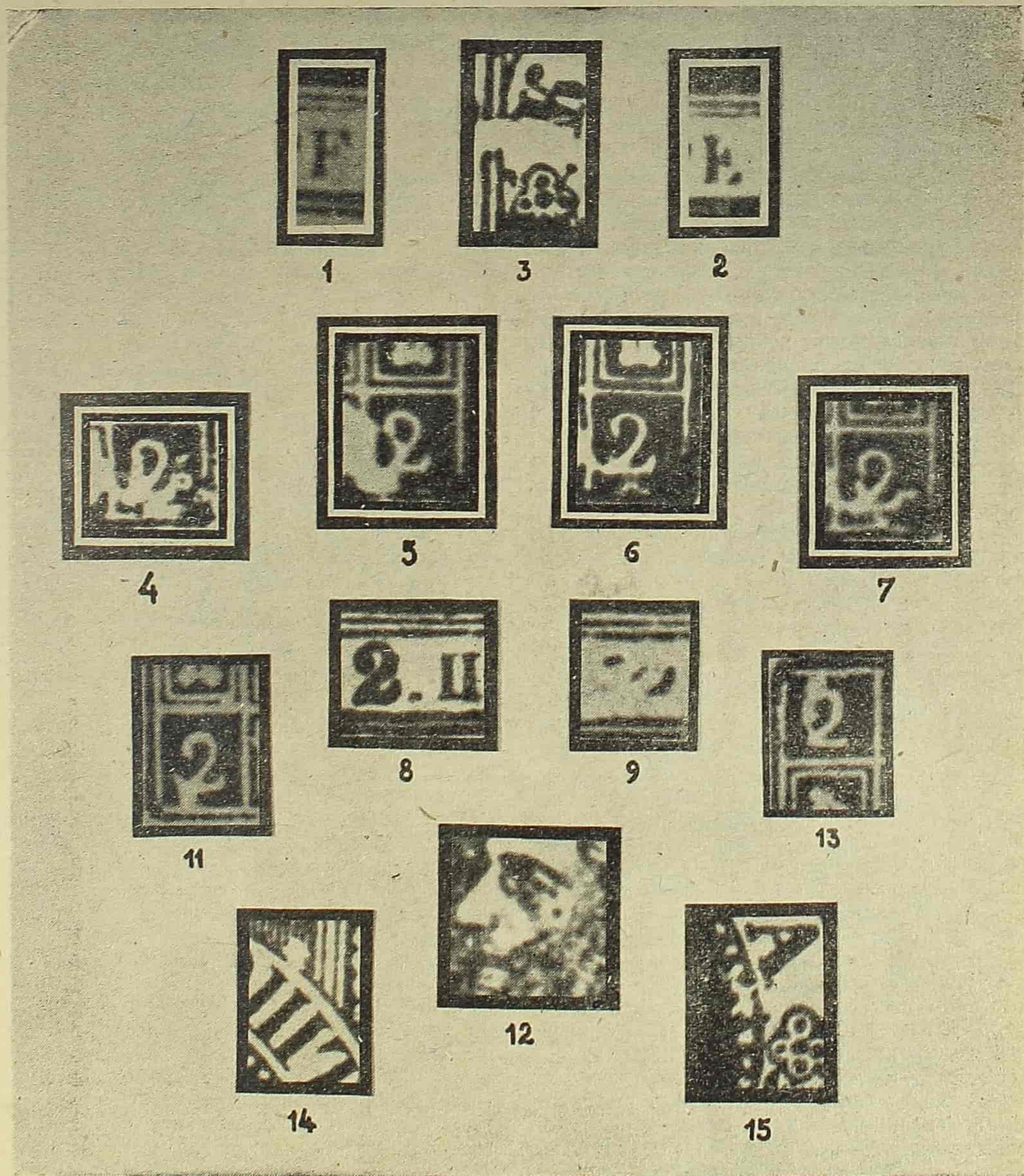
вих типичних грешака, које још до данас у стручној литератури нису обележене.

Велики је недостатак, што код вредности од 2 паре — без обзира да ли је зупчана или незупчана — није се сачувао ни један цео табак, па ни већи део табака, из кога би се несумњиво могао констатовати положај марке у штампарском табаку од 50 комада. Зато ћемо у овој обради само фиксирати постојеће грешке — без ознаке места у табаку, али апелујемо, истовремено, на све скупљаче овог подручја, да у колико имају материјала, из кога би се несумњиво

могао установити положај марке са наведеном типичном грешком у арку од 50 комада, да нас о томе известе — а по могућству да нам доставе и фотографију доказног материјала.

1) Као најистакнутију грешку код вредности од 2 паре можемо изнети марку, код

које је оштећено слово „Е“ у речи „ПАРЕ“ тако да је задње слово „Ф“ уместо „Е“. — Ова се грешка јавља и код зупчаних и код незупчаних комада, скоро у свим познатим основним бојама и нијансама, што доказује да је оштећење настало још на основном клишеју т. ј. приликом умножавања кли-

шеја са основног печата (Urstöckel) — види сл. 1.

2) Сличан случај малочас изнетом — приказује се на сл. 2, где је задње слово ознаке вредности „2 ПАРЕ“ оштећено, али сада на горњој страни, тако да показује обрнута слово „Е“. — И ова грешка ми је по-

зната и код зупчаних и код незупчаних марка оба штампања.

3) Веома је лепа типична грешка (од оштећеног клишеја) на левом средњем делу слике марке, где је испод слова „К“ (почетак натписа „К. СРБСКА ПОШТА“) прекинута и спољна и унутрашња оквирна ли-

нија у висини од 1,3—1,6 мм, те тако ствара положени бели безбојни простор на слици марке (види сл. 3).

4) Оштећење десне доње ознаке вредности у квадрату „2“. — Ово је веома упадљива, али доста ретка грешка, која се јавља само код једног дела зупчаних и само на смеђецрвеној боји незупчаних марака. — Облик оштећења личи на лево косо положено слово „е“ повезано са белим мрљама за леву и доњу страну оквирне линије четвороугаоника око ознаке вредности (види слику 4).

5) Знатно оштећење истог десног доњег оквира са ознаком вредности „2“ само сада у виду штампаног слова „D“ беле боје, које слово „D“ спаја бројку „2“ са левом оквирном линијом квадратића (види слику 5). И ова је грешка позната код оба штампања.

6) Оштећење десног доњег квадратића са ознаком вредности „2“ у виду косе цртице, која пресеца бројку „2“ са леве стране од средине у десно косо према доле — испод бројке рачва се та цртица у два крака и спаја бројку са оквирном линијом квадратића доле (сл. 6). — Ова грешка ми је позната само код зупчаних марака т. ј. код бечког штампања новинских марака.

7) Грешка описана под 6) само са малим отступањем у толико, што се коса цртица, која пресеца бројку не рачва у два крака, већ, пресекавши бројку, спаја исту са квадратићем. — Код ове грешке постоји и даља озледа бројке „2“ у виду продужетка доњег дела бројке облика „заставице“ (види слику 7).

8) Опште позната грешка је специјалним сабирачима „тачка иза бројке „2“ између бројке и слова „П“. — Овде разликујемо мање и веће тачке, које код каснијих штампања прелазе у облик краћег потеза водоравно положеног (види слику 8).

9) Исто тако позната је грешка приказана на слици 9 — а у виду тачака и цртица (3 цртице) иза речи „ПАРЕ“. — Као подваријанта ове грешке је она са две цртице, истог облика и положаја као на сл. 9. — Ове су ми грешке познате код оба штампања, али се чешће налазе код зупчаних марака.

10) Код једног дела бечког штампања, а нарочито код задњих наклада београдског штампања наилазимо на т.зв. „тамне марке“ (види слику 10) које, већином, услед истрошења плоче имају сасвим нејасне контуре, тако да се беле водоравне линије иза кнежеве главе уопште не виде или се веома слабо запажају, док се окомите украсне линије изнад и испод круга са кнежевим ликом — потпуно губе. — Ове су грешке доста ретке, а међу њима велика је реткост изнета типична грешка на сл. 10, где видимо преломљену украсну шару са десног доњег краја, на којој стоји нагпис „К. СРБСКА ПОШТА“. — Ова грешка ми је позната само код зупчаних марака.

11) Оштећење бројке „2“ у левом доњем квадратићу са ознаком вредности, у виду беле цртице која спаја бројку са доњом

страном квадратића. — Ову грешку сам запазио код оба штампања (слика 11).

12) „Бела кружница са тамном мрљом“ на кнежевом лику је такође типична грешка код марака оба штампања (сл. 12).

13) Са белом линијом за оквирну линију квадратића повезана бројка са ознаком вредности у левом горњем углу слике (сл. 13) — која се грешка јавља и код првог и код другог штампања ових марака.

14) Доста је ретка грешка у виду беле мрље на горњем делу слике марке изнад слова „Ш“ у нагпису „К. СРБСКА ПОШТА“ (сл. 14), — а која се јавља само код зупчаних марака т. ј. код I. штампања.

15) Једна од незнатнијих типичних грешака је изнета на слици 15, код које са десне стране бисерја у кругу около кнежеве главе, видимо да су три „перле“ испод слова „А“ у речи „ПОШТА“ спојене. — Ову сам грешку нашао само код марака зупчаних т. ј. код бечког штампања.

16) Лепа је типична грешка у виду малог „цвета“ изнад слова „Е“ у ознаци вредности „ПАРЕ“, а која се налази код оба штампања (види слику 16).

Осим изнетих важнијих грешака наилазимо на безброј мањих грешака, као на пример тамна мрља испод кнежевог врата, прелом бисера у оквиру около главе, веће или мање неједнаке мрље у боји итд. Од ових грешака већина су случајне, те није потребно да их као такве на свом месту помињемо.

Важно је још напоменути, да код марака од 2 паре, нарочито београдског штампања често наилазимо на примерке, код којих су углови мање или у јачој мери оштећени (истрошеност плоче). Ове недостатке клишеја не би требало уврстити као типичне грешке, јер су карактеристичне за скоро све касније накладе марака београдског штампања.

Одређивање вредности типичним грешкама код појединих марака није једноставна ствар, нарочито онда, када су већ и основне марке без икаквих грешака и у добро сачуваном стању ретке и цењене. — Зато се нисмо упустили ни у какву процену вредности овим специјалитетима, нити у бодовима, нити у нето ценама, али можемо то-

лико приметити да би требало, да се реалне цене маркама са изнетим типичним грешкама крећу са доплатком од 30—200% изнад цене нормалних марака, а што зависи од тога о каквим се грешкама ради. — По степењу реткости неоспорно да би требало те цене да буду још веће, али овде с дру-

ге стране треба да имамо у виду знатно мањи број специјалних сабирача, који се интересују за научно-истраживачки рад овог подручја и који су вољни да овакве примерке откупе за своје збирке по осетљиво вишим ценама од цена нормалних марака овог издања.

Наши велики људи на маркама Карађорђе Петровић

Трећег септембра ове године навршило се 200 година од рођења војда српског народа у борби против његових угњетача и за његово ослобођење из турског ропства.

Овај велики српски херој изишао је из народа, — из села, — из сиротиње. И ако проводећи мучан живот у турском ропству, није се од њега створио роб погнуте главе, већ му је отварао очи да види и даље око себе, да види и невоље своје околине, свог намученог народа. Тежак живот му је био више учитељ него тлачитељ. Муке су га челичиле. Он је, прогањан, бежао са свога огњишта и у гору и у туђи свет; али баш у таквом животу спремао се за велика дела, прикупљао знање и јачао веру у снагу своју и свог народа. И, кад је куцнуо час за отпочињање борбе за слободу, он се ставља у прве редове народних бораца за слободу. Народ, ценећи његов углед, његову неограничену љубав и пожртвовање за слободу и с обзиром на показане способности у ранијим борбама, истиче га за свога вођу. У најтежим тренуцима, кад је народу било „бити ил' не бити“, кад је „крвца из земље проврела“, повео је Карађорђе голоручки народ против силних завојевача.

Да бисмо обележили овај дан и, нарочито, да бисмо се сетили великих дела српског народа и Карађорђа у Првом устанку против Турака, даћемо један кратак приказ живота и рада Карађорђа Петровића (по подацима из Енциклопедије Ст. Станојевића).

Карађорђева породица пореклом је из Васојевића, а прешла је у Шумадију, вероватно, после ратова 1737—1739 године. Карађорђе се родио 3 септембра 1752 године у селу Вишевцу. Презиме му је по оцу Петру. Мајка му је Марица Живковић из села Маслошева у Шумадији. Име Карађорђе добио је доцније, по тамној боји свога лица (турски „кара“ значи црн).

У младости се Карађорђе бавио сточарством. Бранећи један чопор својих свиња од ђуди неког бесног Турчина, прек по нарави, извршио је убиство, и после тога се одметнуо у хајдуке. 1786 године, пред рат Катарине II и Јосипа II против Турске, прешао је Карађорђе са свом породицом у Срем. Ту је наскоро ступио у један одред добровољаца (Freikorps), али је, због оштре дисциплине, побегао из војске и вратио се у

Србију, да тамо четује. За време рата 1788—1789 истакао се Карађорђе храброшћу у чети капетана Радича Петровића. 1791—1803 живео је као миран грађанин, бавећи се сточарском трговином, али је суделовао у борбама против Пазван-Оглу-а и јаничара у Видину, као буљубаша у народној војсци, коју је водио београдски везир Мустафа-паша. Кад су се јаничари вратили у Београд, 1801 године, убили Мустафа-пашу и почели силан притисак на народ, растерали царске чиновнике и довели на власт своје људе, кабадахије; по селима саградили ханове и у њима поставили субаше са сејменима; настали су незапамћени зулуми и пљачкање народа, — у Србији је почела јака реакција против њих. Велики део људи отишао је у хајдуке, виђени људи стали су да се ту же писмено и усмено, а неки су почели да се договарају о устанку ширих размера. Међу овима био је и Карађорђе.

Обавештени о покрету раје, ухвативши једно сумњиво писмо, вође јаничара, дахије, одлучили су да покрет угуше пре него што се распламти и то тако, да поубијају главне људе у земљи, да народ остане обезглављен и без вођа. У другој половини јануара 1804 почела је сеча кнезова у Србији. Карађорђе је срећно измакао. Сеча је изазвала силно огорчење у народу, који се дигао на оружје, да се брани и свети; „сваки своје да окаје старе“. На народном збору у Орашцу, 2 фебруара 1804, било је одлучено, да се почне борба с Турцима, и Карађорђе је изабран за вођу устанка.

Карактеристично је његово понашање и његове речи о себи при избору за војда. У први мах Карађорђе није желео да се прими за вођу устанка. На питање зашто, одговори: „Нећу зато, што ви нисте научили војевати, па ћете се после неколико дана предати Турцима“. Сви на збору повикаше: „Нећемо! Нећемо! Ти пред нама, а ми за тобом и у ватру и у воду.“ — „Опет се, браћо, не могу примити. Ја сам љут и прек, па ко не послуша или пође у страну, ја ћу оног да убијем, а кога ухватим у најмањој издаји, онога ћу да обесим и на страшне муке да ударим. Тада ћете ви мене омрзнути“. Тада народ повика: „Нећемо! Такав нам ста-решина и треба!“

Такав став потиштене раје изненадио је дахије, а још више снажни војнички отпор, на који су наишли одмах, првих дана, у борби с устаницима, — у којој су увек Турци били побеђивани од огорчених српских устаника.

У прво време устанак је имао карактер борбе против јаничарских силеџија. Тако су Срби устаници веровали у Порту и многе виђене људе из суседства. Портин изасланик Бећир паша, који је долазио из Босне у Београд, да извиди ствари, био је дочекан од устаника с пажњом. Кад су, по његовој заповести, побијени у бегству у Адакалу, ноћу између 24 и 25 јула 1804, четири главне дахије (Аганлија, Кучук-Алија, Мула-Јусуф и Фочић Мехмед-ага), њему се чинило, да је тиме учињено доста и да је раја добила задовољење. Изненадио се, с тога, кад је чуо, да раја ипак неће да положи оружје,

све док Турска не пристане да споразум између ње и раје гарантује једна страна сила. Тада је и паши и порти постало јасно, да устанак добива опасне размере. Срби су за то време тражили везе с Аустријом и с Русијом, и почели су своју борбу против дахија да развијају у борбу за ослобођење од турске власти уопште. Турски покушај, да се, помоћу Хафиз-паше из Ниша, подуму енергичне мере, наишао је на оружан отпор раје. Хафиз паша није ни слутио колика је снага народа, који је решио да се бори за слободу до последњег даха. Раја је у борбама код Иванковца, 6—8 августа 1805, однела победу.

Карађорђе се у борбама, које су настале иза тога, истакао великом личном храброшћу, енергичношћу и неуморним путовањима по целој земљи. Свуда је стижао, потстицао народ и водио га из боја у бој. Сјајан је његов успех био у боју на Мишару, 1 августа 1806, кад је силно потукао босанску турску војску. То је била највећа српска победа Првог устанка. — 27 децембра 1806 освојен је и Београд, главни град целе земље. Ради тих успеха Карађорђев ауторитет порастао је не само на територији, на којој је деловао, већ и у осталим српским и страним земљама, те су се о Србији, од тога времена, правиле озбиљне комбинације и код руске владе. 1807 године Ср-

бија је ушла у савез с Русијом. Али тај савез није донео Србији оне помоћи, којој се она надала. Шта више, тим путем су појачане унутрашње интриге.

Карађорђе је био вредан и скроман, разуман и правичан; у бојевима је био одлучан, храбар и вешт старешина, али је био и плаховит, прек, па је због тога понекад и неправичан. Осим тога, много угледних војвода налазило је да се превише лично осилио и да сузбија њихов углед и утицај. Тиме се стварала опозиција међу виђенијим људима. Вође опозиције, војводе Миленко Стојковић и Петар Добрњац, нашли су главни ослонац код претставника руске власти у Србији. То је вређало Карађорђа, те се, с времена на време, приближавао Аустрији, с којом је имао ранијих веза. Та унутрашња борба у земљи довела је до јачих сукоба и осетно парализовала народну снагу, нарочито 1809—1813 г. Незадовољство против Карађорђа је јачало; он сам постајао је зловољнији, а државни послови долазили су у руке људи са мало моралних скрупула и слабе вредности.

Када је после Наполеонова похода у Русију 1812 године почео јачи притисак Турске, која је желела да једном реши српско питање, а 1813 г. кренута велика турска офанзива с југа и запада, Карађорђе се, на несрећу разболео, те је морао да напусти Србију и 21. IX. 1813 прешао у Земун, на аустријско тло. Тамо је једно време био интерниран у манастиру Фенеку, Голубинцима, Петроварадину и Грацу. Из Аустрије је, концем септембра 1814, на заузимање руске владе, пуштен у Русију, у Бесарабију.

Ради катастрофе 1813 године Карађорђе је био с више страна нападан и изгубио је много од свог угледа. Кад је избио нови устанак 1815 године, Карађорђе је желео да пређе у Србију и да обнови борбу. Али није могао за тај корак да добије пристанак руске владе, код које је кнез Милош све подумивао, да га спречи у тој намери. Карађорђе је ипак имао присталица у Србији; и буна кнеза Симе Марковића, почетком 1817 г., кренута је добрим делом ради њега. У Бесарабији је Карађорђе ступио у везе са грчком хетеријом, која је, добро и ако тајно организована, желела ослобођење свих хришћана од Турака. Хетеристе су много полагале на Карађорђа, као на бившег шефа једне револуције, и живо су радили, да му омогуће повратак у Србију. Њиховом помоћу он добија лажан пасош и 22 јуна 1817 искрцава се у Србији. Дошао је у Велику Плану своме куму, Вујици Вулићевићу, који га је позивао да се врати у отаџбину. О свом доласку известио је Карађорђе одмах кнеза Милоша. Овај, не желећи имати супарника и бојећи се, да Карађорђе не поведе акцију против Турака и поремети његове рачуне, издао је наредбу, да бивши врховни вожд буде убијен. То је извршено пред зору 13 јула 1817 г. у атару села Радовања. Карађорђева глава послата је 18 јула у Цариград као знак Милошеве верно-

сти и као доказ, да је нестало за увек главног бунтовника против Порте.

*

Слике Карађорђево појавиле су се на маркама Србије од 1904 године, пригодног јубиларног издања о стогодишњици Првог српског устанка против Турака.

У тој серији ниже вредности, у парама, имају у кружном медаљону двојни лик — Карађорђа и његовог унука краља Петра; код динарских вредности у томе медаљону је алегориска слика са Карађорђем са уз-

дигнутим ханџаром у десној и са развијеном заставом у левој руци — испред устаника.

1 децембра 1943 влада у избеглиштву у Лондону је обележила 25-годишњицу Југославије једним пригодним издањем марака са сликама великих Југословена, па је на највећој вредности у тој серији, од 10 динара, слика Карађорђево. Ова иста слика види се и на посебно издатом блоку са сликама свих тих марака.

1950 године, на филателистичкој изложби у Загребу Државно трг. предузеће „Југофилателија“ продавала је ову серију марака са претиском „1945“, — ма да оне нису биле званично издање.

А. П.

Не „Најстарија поштанска марка на свету“, већ налепница

У „Борби“ од 7. XII. 1952 у филателистичкој рубрици објављена је вест о шпиталској поштанској марци под насловом „Недавно је пронађена најстарија поштанска марка на свету“. Непознати писац пише: „Највећу сензацију међу скупљачима поштанских марака изазвала је вест да је у малом аустријском месту Шпиталу пронађена досад најстарија поштанска марка на свету. Наиме, све до недавно се сматрало да је најстарија марка на свету енглеска марка од једног пенија, црна са ликом краљице Викторије, која је издата маја месеца 1840 године.“

Свакако да ту рубрику води неки филателиста, па нас изненађује да он ту налепницу назива марком. Ми немамо јако развијену филателистичку литературу, па зато може свако да је лако прати и у једином стручном листу који излази у Београду, „Филателисти“, могао је наћи и наше мишљење и мишљење страних стручних и дневних листова, који се сви слажу у томе да то није поштанска марка.

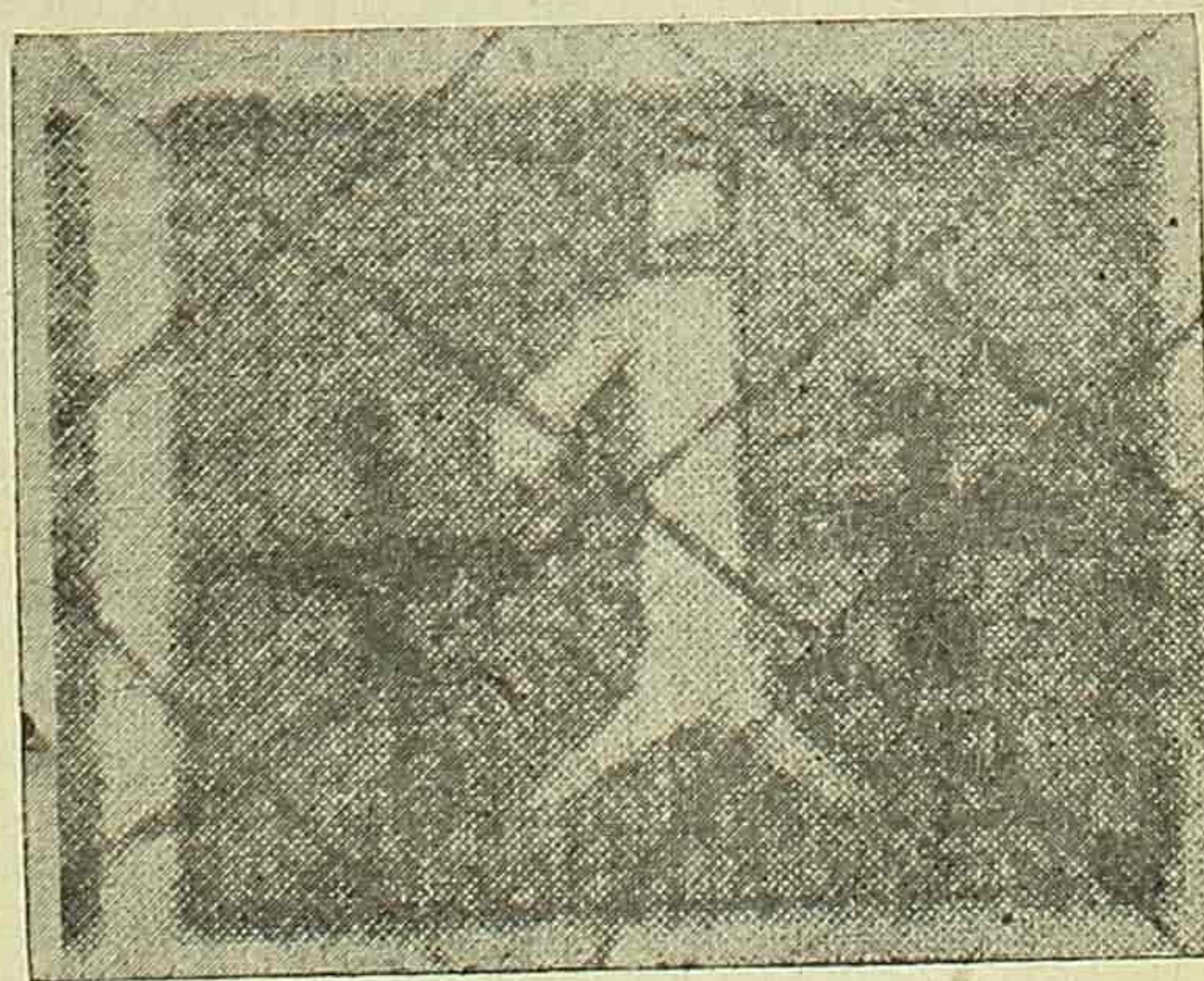
Већ на први глас и опис ове „марке“ у аустријским и немачким листовима нама је изгледало сумњиво, или боље немогућно, да то може да буде права поштанска марка; зато смо за нашу прву notiцу о њој у нашем листу у броју 7 у одељку „Кроз филателистички свет“ и ставили натпис под знацима навода, а у броју 8 један од најбољих југословенских стручњака и познаваца филателије, Д. Новак написао је чланак о тој „марци“ под насловом „Марка из Шпитала из 1839 године прва марка на свијету?“ Он је одмах навео и мишљење конференције „да марка из Шпитала није марка државне поштанске управе...“ и утврдио да „из закључака конференције (Савеза штајерских филателистичких друштава из Граца) слиједи, да шпиталска марка није

уопће марка, већ је приватна налепница поштар“, а даље још каже: „Како данас ствари стоје, не може се говорити о првој марци на свијету...“

Новак је још ставио потпуно оправдане замерке раду конференције, међу којима је најважнија „што није проведена прије или на самој конференцији стручна микроанализа писма и налепнице“.

Није утврђен ни разлог лепљењу те налепнице, а у другом нађеном писму из истог извора и времена налази се још и напомена која се односи на ту марку „P.S. Die 1 Kreuzer Hebermarke bewährt sich nicht.“

За то писмо подигла се од почетка, од његовог проналазца, једна неукусна и провидна реклама, са пуно прича, које имају

врло мало вредности самог писма и „марке“. Док се не утврди тачно, до краја исправност писма, налепнице и жига, неће се моћи ни одредити њихова права вредност.

Новак каже да „то писмо из предфила-телистичког доба има свакако своју фила-телистичку вриједност и оно је интересан-тан докуменат“.

А ако се утврди исправност налепнице, онда ће она бити и доказ да је у овим крајевима постојала идеја о лепљивој марци и пре прве поштанске марке у Енглеској. У колико је пак Егартер, творац те налепнице био у вези са нашим Коширом, то је ствар која треба да буде проучена и доказана. Сасвим је могуће да је Коширова идеја лако пренесена из Љубљане у блиски Шпитал, јер се види и из Коширове поверљивости према Енглезу Голвају, да он није много полагао на очување тајне своје идеје.

Франц Херман Вилс

Поштанска марка као уметничко дело

Поштанска марка стара је преко сто година. Мали вредносни папир, који је садржавао само цифру и прост симбол, постао је национално куповно средство, које користи све уметничке и техничке атрибуте. При изради једне марке ипак се често занемарује естетски значај, јер је напредак штампарске технике и код марака повукао са собом запостављање доброг укуса. Овде нека се само спомене штампарска имитација дрвета и текстила, при чему је вредна само она лепота, која одговара материјалу и целисходности.

Има већ више година како је утврђено да опада квалитет уметничке композиције цртежа на марки. Неумесна жеља да се на минијатурном простору, као што је марка, прикажу историске зидне слике, географски предели и градови, урамљени портрети, грбови, цифре и опширни текстови, сукобљава се са оним, што је естетски својствено једној марки — да уметнички одражава само оно што је најбитније. Само онај уметник, који поседује основно техничко знање и уз то способност да графички мисли и ради, може достојно да реши често нереално постављен задатак. Већина решења данас је уметнички незадовољавајућа. Филателистичко мерило нема утицаја ни код аутора цртежа, ни код штампара, јер обојица треба да се старају за коначно довршење свог задатка, пошто нарочите особености, нијансе боја и грешке у штампању спадају у макулатуру. Када би се критеријум скупљача ограничио само на уметнички и штампарско-технички квалитет, онда би марке многих земаља изостале из филателистичких збирки. Марка подлежи одређеним графичким, техничким и оптичким законитостима, које ипак не треба да се узму као правила, пошто би правила кочила живост даљег развоја. Марка је вредносни папир и мора да

Од првог дана и даље стално се види намера да се само дође до добре цене за ово писмо, а ни у чему се није мицало у испитивању даље од онога што је утврђено на поменутој конференцији у Милштату; само се подржавала и подгрејавала реклама, а сад се наводи и баснословна постигнута цена од 50.000 долара и у „Борби“, а и у последњој свесци швајцарског часописа „В. В. Z.“

Писмо се сада налази у Енглеској и отуда се нуди „озбиљним купцима на увид“. Тамо ће се оно свакако подврћи и свестраном испитивању. Треба сачекати резултате тога испитивања, па донети коначан суд не о првој, најстаријој марци, већ о налепници.

буде заштићена од фалсификата. Она се већим делом штампа на папиру са водознаком, осим тога бира се такав начин штампања, који допушта богату скалу тонова, црта или линијских задебљања, а то је линијска дубока штампа (челикорез), хелиографура и растер-дубока штампа.

Потребно је да се цртеж на марки може распознати и кад је жигосана, т.ј. под отиском поштанског жига. Овоме захтеву најбоље би одговарао цртеж цифре или неког простог симбола. Жигосањем марака, које садрже слику узете из стварности, изопачује се естетска вредност, тако да се из тога разлога у неким земљама избегава израда марака са ликовима (портретима).

Пут поштанске марке у безграничност мотива значи свакако декаденцу поштанске марке. То могу да зауставе аутор цртежа и гравер, који виде свој задатак у томе да створе графичку минијатуру, уместо неприхватљиво сликарско дело. Поштанска марка води порекло од новца, и данас у поштанском саобраћају функционира као његов наследник.

Многи гравери и ксилографи у прво доба поштанске марке преносили су рељеф са новца на папир. Пут ка реалистичком, често фотографски верно портрету (слици), није добродошао граверу, јер тај пут води стварању обичних сличица. Нешто слично је и са репродукцијом осталих мотива. Цифра, као најчистији графички облик, којој поништавајући жиг једва може да одузме нешто од утиска, ретко се данас употребљава, јер јој (како изгледа) недостаје вредност у политичко-пропагандном смислу речи. Архитектура наиме више одговара малом облику марке својим јаким контрастима, него једноставно претстављање предела. Највећег удела у значењу садржаја слике на марки има поред цртежа — симбол. Из

митологије, историје човечанства, биљног и животињског света и технике све више и више се узимају мотиви лако приступачни и цртачки добри за претстављање, као што су генији, деца, ношње, животиње са грбова, голубови, палме и маслинове гранчице, ловорово лишће, амблеми појединих професија, ратна оруђа, превозна средства и поштански рог. Потешкоће које треба пребродити постоје и овде; за то нам служе као доказ многе марке средње-америчких држава. Церера на француским маркама добија током година нове и привлачне промене; исто важи и за Тела на швајцарским маркама. Интересантно је пратити какав су уметнички пут добили чести мотиви портрета истих личности (људи), као Гете на немачким, краљеви и краљице на британским, Болivar на јужноамеричким и Вашингтон на маркама САД. Није увек последње решење и најбоље, као што је случај код швајцарске марке са ликом Песталоција чији рељеф далеко надмашује добра старија издања. Откако је постала дубока штампа у челикорезу, на врхунцу свих искустава у штампању поштанских марака стоји линијска дубока штампа. Већина држава најрадије употребљава ову штампу, пошто она највише одговара појму вредности. Технички отскачу одувек гравирани цртежи Аустрије, Лихтенштајна, Пољске и Холандије, пошто често њихова фотографска вредност одговара и смислу марке. Многе нације уствари у својим серијама слика више полажу на графику, т. ј. упрошћавање. Ренесанса у стилу марака свакако се примењује у Швајцарској и Шведској. Решења су сасвим дводимензионална; перспектива и цртеж на слици остају стално један поред другог, а не као неко ступњевито претстављање дубине. Растер дубока штампа стално се све више примењује за марке, али врло ретко достиже лепоту хелиографуре. Велике површине појављују се у растер дубокој штампи често праменасто, а осим тога недостаје јој богатство нијанса хелиографуре. У књиготиску и каменотиску штампане су многе класичне марке, али је ипак у оно доба за књиготисак узиман као основни материјал отисак у челику, док данас често само након бакрорез чини подлогу. Преговање (утискивање) као и лажно утискивање врло се ретко још употребљавају, док је ксилографски дуборез сада ван употребе. Поред књиготиска примењује се највише офсет штампа за масовна издања, али нажалост овим обема врстама штампе недостатје оно детаљисање, које се код пригодних марака истиче још у цртежима.

Бригу коју предлагачи и уметници улажу код израде мотива за пригодне марке не би требало занемарити код израде редовних марака са којима се скоро свуда маћехински поступа. Немачка је, на пример, у једном периоду једва имала добрих марака редовног издања. Марке са портретима Еберта, Хинденбурга, Фридриха II и Хитлера нису

се могле опирати никаквој уметничкој и техничкој критици. Овде неће бити речи о многобројним поштанским маркама, које су у првим послератним годинама издате више импровизирано него простудирано. Као прве марке штампане после 1945 године, које заслужују пажњу, јесу марке француске окупационе зоне. Оне су биле живахне у мотиву и изради, мада натписи показују многе недостатке. Војне марке су биле напротив много лошије; натпис и орнаменат антиквирани и невешти. Серија са мотивом келнске катедрале и редовна серија са историјским грађевинама не удовољавају многим захтевима укуса; упркос линијског манира израде оне делују сувише плакатски. Међутим, најављује се извесна регенерација пригодних марака, од којих ће неке бити израђене од познатих гравера Берлинске савезне штампарије, па ће поново стећи уметнички облик.

Поштанске марке у државама тоталитарних режима цени се као инструменат политичких партија. Њихове поштанске марке које су већином великог формата личе на смањене плакате и тако потпуно негирају смисао једног вредносног папира. Већина северноамеричких и енглеских марака остављају сасвим незадовољавајући утисак, упркос њиховог техничког савршенства, јер се слика, цифра, симбол и текст несдлучно боре око престижа. Да богатство и техничке могућности не марају да буду пресудне за квалитет марака, доказују вредноснице Чехословачке и Данске, које су, упркос свих традиционалних и националних веза, модерне у најбољем смислу те речи и оне успело илуструју виталност земаља одакле потичу. Надајмо се да ће и наше (= немачке) редовне марке ускоро постати добре, као што би то оне одавно могле бити према нивоу штампарске уметности и многоструке уметничке обдарености. Поштанске марке су одлично пропагандно средство и, захваљујући своме широком кругу делатности, оне су у стању да свуда задобију симпатије.

Скоро све земље чланице Светског поштанског савеза славе своје природне лепоте, своје велике људе и жене, своје празнике — издавањем пригодних марака. И Немачка прославља сваке године годишњицу рођења или смрти неког великог Немца или јубилеј каквог важног догађаја. Треба ло би се више послужити овим малим гласником, да би нашим грађанима и читавом свету показали да ми знамо свечане прилике да прославимо преко поштанске марке, која ће бити у стању да одоли сваком критичком осврту.

(Из „Дер Полиграф“, Франкфурт на Мајни, свеска 24/1951 година превела Љиљана Михајловић).

Upotpunjenje podataka o mađarskim prigodnim žigovima upotrebljenim na našoj teritoriji za vreme okupacije

U članku „Prije deset godina...” od Dragana Novaka, objavljenom u „Filatelisti” br. 7 za 1951 godinu navedeni su prigodni žigovi mađarskih pošta iz 1941 godine sa parolom „VISSZATÉRT”. Sem slika nikakvi drugi podaci nisu bili dati, jer ih tada nismo ni imali.

Međutim, u izdanju „Hungarije” društva mađarskih filatelista, objavio je Ban Willy studiju o podacima mađarskih poštanskih maraka „A MAGYAR POSTA BÉLYEGEK ADATTÁRA” i u jednom odeljku pod naslovom „Prežigosavanje prigodnih maraka povodom Povratka Juga”, između ostaloga, pisao je da je na povraćenoj teritoriji, koja se tada nalazila pod vojnom upravom mađarskih kraljevskih domobranaca, bilo otvoreno do 31 maja 1941 g. 11 poštanskih ureda i da su, za uspomenu na te dane, bili upotrebljavani specijalni žigovi sa prigodnim natpisom „VISSZATÉRT” (povratio se) i sa oznakom godine „1941”, a u vrhu žiga sa mađarskim imenom mesta (koje se povratio); u sredini žiga bila je slika grba dotičnog mesta (Kule, Novog Sada, Sente, Sombora, Subotice i Čakovca), ili turula (orla) sa raširenim krilima i sa mađarskom krunom u krugu sunca koje baca zrake na sve strane (Bačka Palanka i Novi Vrbas) ili dvojnog krsta iznad mađarske krune (Ada, Apatin, Stari Bečej). Pored tih prigodnih žigova, koji su bili bez datuma, udarani su još i redovni žigovi sa datumima dotične mesne pošte.

Po istom piscu upotreba ovih prigodnih žigova nije otpočeta istog dana, već

Ada	21 aprila
Apatin (Apatin)	23 „
Bačka Palanka (Palánka)	23 „
Kula (Kula)	21 „
Novi Vrbas (Uj-Verbász)	23 „
Novi Sad (Ujvidék)	21 „
Senta (Zenta)	20 „
Sombor (Zombor)	19 „
Stari Bečej (Ó Becse)	22 „
Subotica (Szabadka)	20 „
Čakovec (Csáktornya)	21 „

Izgleda da su svi žigovi bili u upotrebi do 31 maja 1941 g., pod kojim datumom sam imao poslednje žigove u rukama.

Oblik žiga i veličina bili su: oni sa grbom dvokružni sa prečnikom 34^{1/2} mm.; oni sa turulom jednokružni s prečnikom od 31 mm. i oni sa krunom i krstom jednokružni s prečnikom 30 mm.; žig Čakovca jednokružni prečnika 34 mm.

Novak je u pomenutom članku naveo samo još jedan prigodni žig Subotice od 27. VI. 1941 za proslavu „praznika mađarskog kruha”; međutim, kao što je našim čitaocima poznato iz broja 6 za ovu godinu, mi smo objavili još 2 naknadno pronađena prigodna žiga; još jedan žig Subotice, koja je njime obeležila 75-godišnjicu rođenja mađarskog namesnika i jedan žig Novog Sada upotrebljenog 30. VI. 1942 za izložbu fotografije.

Slike svih ovih žigova date su u broju 7 za 1951 g., odnosno u broju 6 za 1952 godinu.

Проф. Стојан Христов

Психолошки моменти у филателији

Човек, као јединствена рационална јединка, увек је био испуњен жељом за што већим сазнањем у истраживању и проналасцима, осећајући потребу и свој позив у томе. Његов почетни поглед на свет је узан, препун непознатих еволуционих процеса, који стварају расејаност и нестабилност, што је све доказ осуетва моћи комбинирања и закључивања. Ово мноштво безбројних представа, које иде у корак са свакодневним животом јединке, у каснијем добу интелектуалног и физичког развића, сужава се, ограничавајући се на одређени вид појмова из било каквог разлога потребног у животу. Аналогно овоме, ограничавање и сужавање у појмовима претходи темељитијем и сигурнијем сазнавању истине, јер се овом приликом уочавају и делови целина, који су у

претходним стадијима запажени само површно. На тај начин се јавља анализа и систематско проучавање. Овај начин и пут трагања за суштином јавља се у свима људским делатностима, спортовима, забавама и др. Свака појава има свој циљ према предмету на коме почивају симптоми егзистенције. Из овога следује да покретач делатности интереса је опредељен првенствено животним потребама јединке, у првом степену најнужнијим, а после и другостепеним — забавним.

Код нас, филателиста, после дужности, која проистиче из позива за одржавање животног стандарда, на прво место долази, у циљу забавног спорта и разоноде, љубав према поштанским маркама. Она прелази често пута у страст, тако да ће понеки фа-

натизовани филателиста да потчини целокупну интелектуалну активност филателији. То је силно чувство, које хипнотишућом енергијом прожима цело биће; јаче је од сна и ствара узроке малаксалости разума и тела (када недостаје марка у серији или серија у колекцији). То су најјачи стадијуми, који могу да загосподаре јединком. Страстан филателиста увек је готов, да све слободно време стави у службу свом љубљеном спорту, у коме преко свега оног што смо рекли, он ипак налази душевни одмор. Њега интересује и најмањи делић појаве претстављене на марци; он се осећа генијем, ако успе да протумачи садржину, која за лаика не претставља никакву компликовану објективност.

Слично научном истраживању човека, и у забавном деловању, — чији је део и филателија, — можемо класирати филателисте, према јачини познавања, према ангажовању у сабирању поштанских марака и према стручности, најмање у три групе.

У прву групу спадају почетници, са минимумом познавања и без икаквог удубљивања у суштину филателије. Ово је управо доба детињства у филателији, кад скупљач марака сабира све што му дође до руку; често пута код њега ћете наћи и таксене марке и разне добротворне етикете; све то под именом поштанских марака. Нису присутне ни оштећене марке, као и неисправне у сваком погледу. За оваквог филателисту нема ограничења; он купује марке далеких држава и са гордошћу јавља да је дошао на неки начин до марака Јапана, Кине, Индије и др. земаља и континената. Њега привлаче марке са сликама животиња из прашума, са сликама људских раса, као и упадљиво дречећих боја. Он се заноси оним појавама и предметима, за које је учио у школи или их видео у зоолошком врту или музеју, или пак чуо од некога о њима. Тиме он богати своје оскудно знање новим појмовима у служби његовој реалности. Његов албум је излепљен врло често неисправним материјалом или пак у отсуству албума, марке су поређане у неком старом „тефтеру“ или подебљој свесци. При скидању марака није вешт, врло је неспретан, не зна правилно да их скида. — Ето, то је прва, уводна фаза почетника филателисте, који се због оскудног знања до крајности расплинуо у сабирању поштанских марака.

Другу групу филателиста чине они сабирачи, код којих већ постоји извесни систем у колекционирању. Они су ограничени на извесно поље сабирања, избегавајући расплутаност, не само да се ограничавају на поједине државе, које стварају целине у погледу територија, например марке европских држава, или средње Европе; или пак у етничко-националном погледу (словенских држава), или пак класичне марке до извесне знатне године. Овде можемо уврстити и тематске збирке. Има приличан број филателиста, који су се ограничили само на своју

државу. Ова група бројно је најјача; свакако, да се овде може уврстити око три петице филателиста. Ови поседују солидно познавање филателије, добри су мајстори у сортирању по класерима и албумима. Велики број њих прате стручну штампу; многи од њих се дописују и врше размену са иностранством, употребљавају стране и домаће каталоге, — једном речју, активно се баве филателијом у циљу што бољег упознавања и усавршавања.

Трећу и последњу групу чине стручњаци и истраживачи на пољу филателије. Они су још више сузили своје поље сабирања. Код њих су марке сређене према типу издања и штампања, према нијансама боја, према јасности клишеја, према степену и врсти зупчања, према врсти лепка, према врсти папира и, најзад, са разним дефектима и особеностима, које настају при изради клишеа, штампарских плоча или при извршењу штампања, а које цензура није приметила. У ову групу долазе и марке са жиговима (према месту, облику и боји). Припадници ове групе бројно су најмањи. То је такозвано зрело доба у филателији. Филателиста из ове групе има пуно тешкоћа у техничком погледу, а и великих материјалних издатака, због чега је морао да се прилично ограничи у свом колекционирању, већином само на једну државу, обично своју или на коју суседну, где има везе и могућности да дође до потребног му материјала. Ови сабирачи имају богато искуство и знање. Њима су добро позната сва издања њиховог поља сабирања и меродавни су у погледу експертизе. Њихови су савети увек од велике користи. Њиховим неуморним радом се стварају каталози и филателистичка дела. Њихова имена су позната у већим манифестацијама и подухватима. Нарочито је плодоносна њихова мисија у литератури, на предавањима, на изложбама и у утврђивању фалсификата.

Ето, у кратко, то су моменти, које филателиста мање или више психолошки преживљује у сабирању марака. Он почиње од грубог скупљања свега што се зове или зашта он мисли да је поштанска марка, па до систематске и научне колекције. Почиње с маркама целог света, да би се, на послетку, после дугог рада, ограничио на извесно поље сакупљања и проучавања. Филателиста је у сваком погледу и у сваком степену горд и поносан у својој филателистичкој активности, која је обогатила његово познавање, уредност, естетику, осећање љубави према лепом, знање, разликовање боја и њихових нианса, остављајући на страну боље познавање географије, историје, уметности и других наука. Човек, бавећи се филателијом, оспособи се да осети чар узвишеног; да рефлексним надражајима изазваним појавом малене сличице високо цени хармоничне појаве у животу. Он је препун стремљења за постизавањем новитета; његов живот је пун разоноде, радости, забаве и задовољства.

Pesnici Indije

(prevod s engleskog)

Prve četiri vrednosti prikazuju Hindu-ske pesnike XIV. i XV. stoleća, koji su poznati kao „Strele iz istog tobolca”.

Na marci od 9 piesa, prikazan je Kabir, zvani „Tkač”, koji je živeo oko 1440 do 1518 godine u severoistočnoj Indiji. Iako pravoveran Hindu, bio je uticajan na Islam i u svojim delima borio se za kompromis dve vere. Slika za marku pre-rađena je sa originalne slike, koja se nalazi u Državnom muzeju u Lucknowu.

Na marci od 1 anne prikazuje Tulsida-sa, najviše poznatog po „Kvartetu”. Bramanski pesnik i učitelj, živeo je oko 1532 do 1624 godine. U svom najsnažnijem delu „Ramcharitmanas” pisanom u narodnoj hinduskoj verziji, opeva ponovno raniju priču o Ramayani. Ova balada nagla-

ginalnoj slici, koja se nalazi u House of Kishangarh.

Marka od 4 anne prikazuje slepog pesnika Surdasa iz Agra, koji je živeo od 1479 do 1586 godine. Autor ciklusa „Sursagara”, koji sadržava 65 lirskih pesama o istoriji Krishana. Slika za marku izrađena je po originalnoj slici, koja se nalazi u Arheološkom muzeju u New Delhiju.

Marka od 4^{1/2} anne pretstavlja Ghaliba, koji je živeo od 1797 do 1869 godine. Njegovo delo „Ghazals”, napisano na jeziku Urda, — poema o čovečnoj i božanskoj ljubavi, — širilo je patriotizam, tako da je postao inspirator za kasnije generacije. Slika na marci izrađena je po originalu koji se nalazi u biblioteci Nawab Sadar Yar Jung, Habibganj.

šava posebno božansku inkarnaciju Vishuna i ukazuje na idealan nivo čistoće i kreposti. Slika za marku radena je po originalnoj slici, koja se nalazi u Bharat Kala Bhawan, Banaras.

Marka od 2 anne pretstavlja rajputsku princezu Meere, ženu Raje od Chitara, koja je živela u početku XV. stoleća. U svojim pesmama populariše kult Radha Krishana. Slično kao i Tulsidas, uči odanosti Krishanu, kao božanskoj inkarnaciji Vishuna. Slika za marku radena je po ori-

Marka od 12 anna prikazuje Rabindranatha Tagore (1861—1941 god.). Prvi Indijac koji je dobio Nobelovu nagradu za književnost. U celom svetu poznat svojom poemom „Gitanjali”, koja mu je donela i nagradu. Aktivan pobornik indiskog nacionalnog pokreta, verovao je da sve rase sveta treba da se ujedine u bratstvo, koje vodi putu mira, bez obzira na verovanja i rasne pripadnosti. Slika za marku izrađena je po fotografiji, koja se nalazi u Visva Bharati, Santinketan.

Za ovu prigodnu seriju maraka Ministarstvo pošta i telegrafa Indije izdalo je i prigodne informativne tekstove, sa svim potrebnim podacima. Smatram da je ovo jedini pravi put, koji vodi svome cilju da se zainteresovani upoznaju sa ličnostima, koje su prikazane na markama i sa njihovim ulogama u kulturnom i javnom životu. Ovi informativni tekstovi deljeni su na svim većim poštama Indije i slati su u inostranstvo. Isto tako pomenuto Ministarstvo izdalo je i prigodnu kovertu, koja je još više doprinela uspehu izdanja.

Nadati se da će i naša Glavna direkcija pošta početi davati više publiciteta našim markama, ne zadržavajući se samo na kratkim tekstovima rešenja o puštanju u tečaj.

U vremenu, kada se na putu za Indiju nalazi naša „Misija dobre volje“, smatram da će ovaj kratak prevod poslužiti da se i filateliste upoznaju sa znamenitim ljudima ove daleke zemlje, verujući da ćemo uskoro i mi moći našim partnerima u Indiju i drugim zemljama slati lepe i ukusne informativne podatke o našim novim markama.

ЦЕЛИНЕ

Наше

Захваљујући другу Јордану Пешевском из Скопља у стању смо да објавимо нове допуне и интересантности о нашим целинама са македонског подручја.

ЈОШ ЈЕДНА ПРОВИЗОРНА ДОПИСНА КАРТА — БИТОЉСКО ИЗДАЊЕ

Свакако је ово најинтересантнија наша целина из времена провизорних издања 1945 године. То је уједно и једина поштанска вредносница из времена друге бугарске окупације, која је била прештампана, а уједно, то је прва македонски целина. — Како се ради о дописној карти, чија се каталогизација из разлога њеног позног открића не може сасвим тачно поставити, ми је овако региструјемо — као допуну чланка „Наше целине“ у броју 2/1952, на стр. 40:

а) Локална издања из 1945 год.

МАКЕДОНИЈА

1а. Битољско издање

1а. — 1945 г. Затечена дописна карта из времена бугарске окупације са текстом и вредносном ознаком са бугарским грбом у црној боји. Вредност основне карте била је 1 лев; међутим, још за време окупације ова карта је постала провизорна, јер је ознака вредности у доњем делу била прештампана са промењеном вредношћу „2 лева“. Овај претисак је у црвеној боји. Испод ознаке вредности је подвучен натпис „ПОШЕНСКА КАРТА“ и 4 адресне линије састављене од кратких цртица; последња, за ознаку места, подвучена је по целој дужини и једноставном дебљом линијом, те је тако она двострука. Лева половина карте одељена је једном вертикалном дебљом цртом. У врху леве половине су две хоризонталне линије, састављене од цртица као и

адресне; на почетку горње линије стоји „ПОДАТЕЛ“ (= предавалац). Папир карте је картонски плавичасто-зелене боје.

Од ове карте је израђена провизорна дописна карта за нашу пошту, са претиском у горњем делу десне половине адресне стране; претисак гуменим жигом у три реда, изнад којих је, на средини, петокрака звезда; боја претиска љубичаста. Текст је: „Демо-

кратска федеративна Југославија / МАКЕДОНСКИ ФЕДЕРАЛНИ ПОШТИ / Такса платена во готово“.

Дописна карта носи жиг поште Битољ. Жиг је из преокупационог времена са ред. бр. 9, са именом места у ћирици и латиници, са датумом 12. I. 45. Према сећању друга Пешевског ова карта је била у употреби око 20 дана, а у време несташице пошт. карте у Битољу.

КОВЕРТЕ ЗА СЛУЖБЕНУ УПОТРЕБУ

У вези објављене notiце у броју 4/1951, на стр. 120 „Филателисте“ под горе наведеним натписом, објављујемо нову целину:

2) Коверта за унутрашњи саобраћај бр. 276, са претиском у курсиву гуменим жи-

гом преко вредносне ознаке „Дирекција на П.Т.Т. / Скопје“.

ЈОШ ЈЕДАН ИНТЕРЕСАНТАН СПЕЦИЈАЛИТЕТ

једне дописне карте, отпремљене са поште Куманово 5. X. 1951 године.

Реч је о пригодној карти за Недељу поште у Македонији, објављеној у „Филателисти“ бр. 12/1951, на стр. 429. Поред нормалног пропагандног претиска у левом простору за потребе пошиљаоца налази се још један исти такав претисак, као његов пандан, са десне стране. Обадва су у истој висини, само је овај други у обрнутом положају према првом, одозго наниже, од средине вредн. ознаке, преко прве 3 адресне линије, до на домак четврте адресне линије за ознаку места опредељења.

БР. НОВАКОВИЋ

С. ОСТОЈИЋ

Сто година Олденбуршких марака

Прве марке некадашњег Великог војводства Олденбург изашле су 1852 године, дакле пре равно сто година. Цртеж код првог издања представља државни грб, украшен тракама, на којима се налази натпис земље и вредности у талирима (1 талир = 72 грога = 5 шварена). Испрва, било је 4 вредности $\frac{1}{3}$ среб. грога, $\frac{1}{30}$, $\frac{1}{15}$ и $\frac{1}{10}$ талира. Године 1859 извршена је новчана реформа, тако да је талир био подељен на 30 гроша, а овај на 12 шварена. Ради тога издато је ново издање поштанских марака, такође од 4 вредности $\frac{1}{3}$, 1, 2 и 3 гроша. Код Цумштајновог и Иверовог каталога означено је да су ове марке изашле 1858 године, док је код Михела као дан изласка означен 10. VII. 1859, што је вероватно тачно, јер је до сада пронађено писмо са најранијим датумом од 15. VIII. 1859 г.

И код овог издања цртеж представља државни грб, али је исти боље компонован, па су и марке много лепше. Обично су, али то није увек случај код свију земаља, марке бр. 1 најређе и, самим тим, и најскупље. До сада се сматрало да је најређа немачка марка она од 3 пф. црвене боје, издата у некадањој краљевини Саксонској 1850 године. Међутим, по последњим истраживањима немачких филателистичких стручњака, заснованим на службеним подацима олденбуршке владе, мораће се извршити ревизија питања најређе немачке марке, јер изгледа да је Олденбург бр. 5 из 1859 г., од $\frac{1}{3}$ гроша, црне боје, штампана на зеленом папиру, доиста најређа немачка марка. Саксонска марка од 3 пфенига сада котира по Цумштајну 2.400, односно 1.900 франака за поништен примерак. По каталогу „Липсиа“ 9.000, односно 7.500 марака, по Иверу 150.000, односно 125.000 франака, а по Михелу 5.600 одн. 3.800 марака. Међутим горе

описана олденбуршка марка од $\frac{1}{3}$ гроша котира по Цумштајну 900 одн. 1.000 фр.; по каталогу „Липсиа“ 3.750 марака за поништен и непоништен комад, по Иверу 60.000, одн. 65.000 фр., а по Михелу 1.500, одн. 1.600 марака.

У једном од последњих бројева немачког филател. часописа „Sammler-Express“ Дора Д. пише да је олденбуршка марка од $\frac{1}{3}$ гроша, изд. у 1859 г., по званичним подацима, отштампана у свега 80.000 примерака, а не у 100, одн. 125.000, како се до сада мислило. Међутим, прва саксонска марка штампана је у 500.000 примерака, од којих је 463.078 продато на поштама, а остатак од 36.922 комада спаљен. До душе, не знамо колико је од поменутих олденбуршке марке било утрошено на поштама, али с обзиром на околност да су оне биле у употреби пуне три године и да су штампане само у 80.000 примерака, дакле много мање од прве саксонске марке, није искључена могућност да је цела наклада била распродата, или, ако то није био случај, свакако да после њиховог повлачења из оптицаја, није могла преостати нека већа количина.

Велика реткост ових марака — и саксонских и олденбуршких — била је условљена чињеницом да су оне употребљаване за наплату поштарине код штампаних ствари: за новине, књиге, музикалије и др. Као и код првих српских марака за новине од 1866 г., и у Олденбургу, и у Саксонској био је обичај да се марке лепе делом на омоту са адресом, делом на новинама, или другим штампаним стварима, тако да је прималац, често пута и против своје воље, морао приликом отварања пакета или омота да поцепи или уништи марке. Отуда су поништени примерци, нарочито вредност од $\frac{1}{3}$ гроша

рећи од непоништених. По себи се разуме да су се ове марке лепиле и на писмима, и једно такво писмо или омот сада претставља велику филателистичку реткост.

Марке првог и другог издања, дакле оне из 1852 и оне из 1859 године, када је штампана и вредност од 1/3 гроша, која је свакако најређа немачка поштанска марка, штампане су у каменотиску, у заводу Герхарда Шталинга у Олденбургу, све вредности у црној боји, у табацима од 10 комада поређаних у 10 редова по 10 примерака, на различито обојеном папиру без водознака (Цумштајн бе. 1—4, одн. 5—8). И треће издање од јануара 1861 г. такође је штампано у каменотиску, али овога пута на белом папиру, свака вредност у другој боји, са измењеним цртежом државног грба, у 6 вредности: 1/4, 1/3, 1/2, 1, 2 и 3 гроша. Тек четврто, и последње издање у 1862-3 години, које је имало 5 вредности: од 1/3, 1/2, 1, 2 и 3 гроша, штампано је по нацрту и гравири Е. Шилинга, у Берлину, у т.зв. рељефној штампи. И оно, као и сва претходна, има за нацрт државни грб, али овога пута у овалу, ради чега много потсећају на аустријске марке издате истих година (Цум. бр. 37—41).

Као и код других марака, и код њих постоје разни специјалитети и реткости. Тако постоје више врста папира: танак (I издање), дебео и средње дебљине; затим разне нијансе обојеног папира: жут, лимунове боје, плав, индиго, тамно-плав итд. До сада се за вредност од 3 гроша црне боје, на жутом папиру, издату 1859 г. (Цум. бр. 8), сматрало да постоји и са грешком у штампарској плочи. Наиме, у речи „ОЛДЕНБУРГ“ уместо слова „Д“ штампано је слово „Б“, тако да је назив земље испао „ОЛБЕНБУРГ“. Ова грешка регистрована је код многих каталога (Липсиа, Михел). Међутим, сада је утврђено да се не ради о грешки у плочи, већ о случајности приликом штампања, нешто слична као код наших марака: „ЈУГОСЛАВИЈА“ код авионске марке са црним рубом од 3 дин. (Југоф. бр. 6).

Сличне грешке постоје и код других вредности олденбуршких марака: кол. 1/3 гр.; издања од 1861 г., код које је место слова „Е“ у речи „DRITTEL“ испало сло-

во „D“, код других вредности уместо слова „N“ у речи „OLDENBURG“ слово „J“ итд. Наравно да се специјалитети добро копирају: код Михела по 1.200 марака, код Ивера 50.000, одн. 30.000 фр.

Поред ових постоје доиста велике реткости као нпр. вредности од 1/3, 1 и 3 гр., издање од 1861 г., код којих је цртеж отштампан на обе стране марке.

Морамо упозорити наше читаоце да постоје многи фалсификати ових марака. На срећу, они се, код добрих познавалаца овог подручја, и упоређењем с оригиналима, могу лако распознати, јер су, код већине њих, грбови или превелики или премалени, круна на грбу висока или ниска, бројке, ознаке вредности, и др. натписи мањи или већи, оквирне линије много дебље него код оригинала итд. Затим постоји разлика у квалитету и дебљини папира. Али најопаснији су они фалсификати, где су, од оригиналних жигованих примерака, помоћу разних киселина и „радирунга“, прављени неупотребљени примерци, или кад су од нормалних слова прављене разне грешке и специјалитети. Напомињемо да су, поред марака, прављени и разни поштански жигови, и да код прва три издања олденбуршких марака не постоје тзв. новотисци.

За време од јануара 1852 до јануара 1868 г., дакле пуних 16 година, поштанска управа Олденбурга издала је 19 разних марака. 1 јануара 1868 г. олденбуршке марке изгубиле су франкатурну вредност, пошто је и Олденбург потпао под тзв. Северно-немачко поштанско окружје, заједно са осталим државицама, које су дотле саме издале своје марке. Све до 31 марта 1868 год. олденбуршке марке могле су се заменити за новоиздате мараке Северног немачког окружја. Преостала количина, од прилике 250.000 комада, продата је почетком 1869 г. Од овога броја 55.000 отпада на марке прва три, а остатак на четврто и последње издање.

Ако се ко од наших читалаца нарочито интересује за ове марке, препоручујемо студију П. Орта „Поштанске марке Великог војводства Олденбурга“ и „Олденбуршки поштански жигови“, а за фалсификате чувени Билигов приручник.

Драган Новак

Поводом Манжелејеве критике Приручника

Г. Манжелеј објавио је опширну критику моје обраде марака старе Југославије у 8. и 9. свесци Приручника марака југословенских земаља. Ја сам се обрадовао, кад сам чуо, да ће изаћи та критика. Стручна критика користи не само читаоцима, већ у првом реду писцу, да дозна колико је успео

у свом настојању, а колико је подбацио. Међутим, кад сам прочитао ту критику, дошао сам до уверења, да је Г. Манжелеј далеко од објективности. Критика мора стручно, објективно и конструктивно изнети све битне позитивне и негативне стране дела. Критичар не сме заборавити да пише за јавност и

зато мора имати потребан осећај одговорности и мере. Тих елемената здраве критике нема у Манжелејевом опширном чланку.

Прво што пада у очи, је настојање да савршено игнорира писца, — и ако је он означен на насловној страни. Он познаје само издавача, уредништво и редакциони одбор. Свакако то Манжелеј није учинио немотивирано и имао је неки циљ, али прелазим преко тога, јер читаоце неће занимати како и зашто се Манжелеј тако односи према писцу, јер то за њих није од филателистичке важности. Читаоци су желели чути стручно мишљење о позитивним и негативним странама дела, које обухвата неких 670 страна, да могу и они створити суд о правој вредности или слабости књиге, која их интересује. Манжелеј није стигао да потоње изнесе позитивне стране, јер се измучио у тражењу грешака и пропуста, да докаже индиректно негативне стране. Тек на крају можда је дошао за час до сазнања, да је превршио меру и држао је, да то може поправити и ублажити једном похвалом. Но о томе касније! Да се разумемо: Ја нисам од никога, па ни од Г. Манжелеја очекивао похвале. Али елементарна пристојност међу културним људима захтева да се у критици спомене писац. Мени није криво, што је Г. Манжелеј на неких 9 страна „Филателисте“ нанизао „грешке“ и пропусте. Кроз деценије филателистичког стручног рада написао сам много тога. Свестан сам да није све оно, што сам написао савршено и да има и недостатака. Држим да ћу избећи приговор умишљености, ако устврдим да моје обраде у Приручнику и мимо неизбежвих недостатака имају трајнију вредност.

Манжелеј си је поставио задатак да докаже, да моја обрада врви од грешака и пропуста. Има у Манжелејевој критици и оправданих приговора. Нека буде Манжелеј уверен, да сам му искрено захвалан за све оне напомене, у којима је упозорио на стварне грешке и пропусте (па чак ако се ради и о штампарским грешкама, што је нарочито код многих зупчања случај!).

Манжелеј истиче као недостатак Приручника, што нема увод с тумачењем филателистичких израза, скраћеница и ознака, какав је уобичајен у каталозима и приручницима. Слажем се. На то су ми скренули пажњу већ раније (након штампања моје обраде словенских издања у свескама 4 до 7) неки знанци. Имао сам у плану израду таквог увода, који би обухватио све штампане и нештампане свеске. Многа имена и појмове већ сам и обрадио. Да је издавање Приручника наишло на мање тешкоће и да није дошло до мог повлачења из активног рада у ФСХ, свакако би било решено и то питање. Није ми познато, да ли ће издавач ФСХ моћи да настави редовно издавање даљих свезака. Буде ли могао, сигуран сам, да ће се већ наћи неко да изради тај увод. Но без обзира на то мора сваки објективни читалац Приручника признати, да ја настојим

писати што популарније и да избегавам у излагању неки „научењачки“ тон и стил. Зато ће моћи и почетници без неких нарочитих потешкоћа читати Приручник.

Г. Манжелеј приговара, што сам изложбене марке из 1941 г. у измењеним бојама (бр. 289—290) уврстио међу издања старе Југославије с арапским бројевима. Манжелеју је јасно, да те марке припадају т. зв. НДХ, а никако старој Југославији, где се морају навести само као марке припремљене, али не и стављене у промет. Мени то није баш тако „јасно“, а ево и зашто. Међу марке т. зв. НДХ спадају само она издања, која је издала та окупаторска творевина. А те марке издало је министарство пошта старе Југославије и њих је у депоу загребачке дирекције пошта уз остале франко и порто марке старе Југославије затекла окупација. Већи део свих тих марака повукла је нова управа, да их прештампа и изда као своја привремена издања, а преостали део (па и марака бр. 289 и 290) утрошен је без претиска до 1 јула 1941, јер је требало и марака и пара. Стоји, дакле, чињеница, да су те марке биле извесно време стварно у промету и имале редовну франкатурну вредност иако само у једном делу окупиране Југославије. Обзиром на све то сматрао сам, да је правилније марке уврстити међу издања старе Југославије с арапским, а не римским бројевима. Очајно бих погрешно, да сам те марке прогласио за издање т. зв. НДХ, као што је учинио Г. Манжелеј.

Но није то једини случај, у коме долази у дискусију правилно филателистичко разврставање. Имамо случај, да је окупациона власт у Београду штампала и пустила у промет нову накладу авионских марака старе Југославије у јуну 1941. Камо спадају те марке? Г. Манжелеј их третира посве равноправно са службеним издањима старе Југославије и мени пребацује, што нисам улазио у њихово зупчање. Ако неко даје појму о теоретској обради, зашто употребљава два мерила и то, нота бене, оба крива?!

Г. Манжелеј проглашава непрегледност за „крупан недостатак“ Приручника. Он је непрегледан због графичке опреме и због распореда текста и зато Г. Манжелеј не штеди с бројним саветима. Треба већи формат, смањење ширине празних ивица на обе стране слога, ситнија слова, више врста слова, повећање размака између појединих алинеја слога, коришћење позиција и т. д. Признајем да тај рецепт не разумем. Ако узмем већи формат — без обзира на то, да све свеске Приручника морају имати исти формат! —, ако проширим ретке и узмем ситнија слова, како могу постићи бољу прегледност? — Њему појачава непрегледност чињеница, да сви редови слога, па чак и први редови алинеја почињу на левој страни слога. И сад зна издавач ФСХ шта му треба чинити! Већи формат, ситнија слова и први редови слога почињу на једној страни на лево, на другој страни на десно; исто тако и али-

не је почињу наизменце десно или лево — ето идеалне графичке опреме! Као нарочити пример непрегледности „услед недовољно промишљене графичке опреме“ истиче Г. Манжелеј стране 116—119 у 8. свесци, 129—139 у 9. свесци. Ја нисам графички стручњак и не тврдим да је Приручникова графичка опрема идеална и узорна. Али тврдим, да су за обичне смртнике управо те стране врло прегледне. У многим писмима, која сам примио с разних страна истицали су писци управо прегледност као једну од одлика Приручникових. Упоредио сам неке сличне едиције из иностранства с Приручником, но никако нисам могао доћи до Манжелејевих стручних и добронамерних резултата.

Г. Манжелеј суверено утврђује за слику 415 да је репродукција фалсификата, који је описан на 102 страни у 9. свесци. Да је он као „довољно опрезан“ човек пре те констатације затражио разјашњење, уштедио би бламажу. Отисак израђеног клишеја није јасно предочио погрешку „ЈУГОСЛАВИЈА“. Умолио сам, да се у клишеју појача мрља у слову „З“, да погрешка дође до изражаја. Да сам је према Манжелејевој инсинуацији хтео подвалити фалсификат, била би ствар и за мене и за цинкографију много једноставнија. Но идемо даље! Нека буду уверени сви читаоци Приручника да смо због мутних и нејасних слика у 8. свесци били врло неугодно изненађени и издавач ФСХ и ја. Рачунали смо с објективним потешкоћама у штампарији, али нам ипак није било свеједно, како изгледа књига, која кошта много новаца. Да не дуљим, издавач је учинио што је у даним приликама било могуће, и променио је штампарију. Молим читаоце, да упореде слике из 8. свеске са онима из 9. свеске, па да виде разлику, коју Г. Манжелеј није могао утврдити. А да је Г. Манжелеј упућен у потешкоће штампања и израде клишеја уопће, отпали би његови депласирани савети, како се израђују клишеји. Њему сметају децентриране марке. Сметају и мени. Изгледа да он не зна, како је у доба обожавања нетакнуте гуме тешко доћи до првокласних марака. Ставили смо и неке клишеје, који нису апсолутно потребни и то само због тога, што смо их имали од раније. Зар они, могуће, нагрђују текст? Знам, да би било добро, да су многе особине приказане на слици. Издавачу ФСХ не може нико приговорити оправдано, да је шкртарио с клишејима. Али све има своје границе, па тако и издавачева благајна.

Г. Манжелеј на више места користи прилику, да с висине дели „поставленија“ о недовољно критичком коришћењу извора, о недовољно критичком посматрању и опрезности и т. д. Ја сам за већи део материјала обраде правио кроз године белешке, а много тога објавио сам у филателистичкој рубрици „Новости“ и у часописима. Често сам писао управо зато, да од упућенијих добијем исправке и надопуне, — што чиним, у

осталом, још и данас. Имао сам и лепу специјалну збирку. Кад сам за време окупације, након словенских издања, прешао на обраду старе Југославије, збирку додуше више нисам имао, али сам користио моје бројне забелешке и, разуме се, стручну литературу. Не уображавам да сам непогрешив и не тврдим, да су све моје забелешке апсолутно тачне. Не искључујем могућност, да човек може насести кривим и нетачним подацима и информацијама. И кад човек много ради, може у најбољој вери и сам да учини погрешке, на које у навали посла и не наиђе. Сам Г. Манжелеј допушта могућност да се „у тако обимном делу, као што је Приручник, могу да поткраду неке нетачности и грешке“. Но број стварних погрешака никако не да права Г. Манжелеју, да на писца набацује на неодмерен начин увредљиве примедбе. Понављам, у колико желимо остати на терену стручног филателистичког рада.

С неколико даљих примера показаћу сериозност и добронамерност Манжелејевих мерака. Ја сам изразе „офсетни дубоки тисак у штрихманиру“ и „клиширани штампарски слог“ забележио у своје време према службеном решењу, односно према „Филателисти“. Г. Манжелеј се у оно време није узрујавао, а данас су му то неразумљиви изрази! — Сви знамо да су марке извесно време у течају, па се онда повуку из течаја с тим, да им се још за неко време призна франкатурна вредност. Г. Манжелеју је то нелогично и он учи, да су марке „увек у течају, док имају франкатурну вредност“. — Њему је грешка, што димензије означавам знаком дељења уместо знаком множења. — И што се тиче самих димензија, он воли цепидлачење. Ја велим, на пример, за „Зефибов“ блок 110:150 мм; он вели да је то нетачно и да мора бити 109×149 мм. Ми обични смртни знамо да величина често диферира, а Г. Манжелеј ето присиже да је у читавој наклади блока димензија управо 109×149, ни више ни мање. — На страни 109 и 120 у 8. свесци спомињем међу особинама зупчања мешовита зупчања 12¹/₂:9 и 12¹/₂:11¹/₂. Будући је каталог „Југофилателије“ јавио и постојање мешовитог зупчања 12¹/₂:10¹/₂, ја сам у исправцима и надопунама донео о томе напомену. Молим упоредите текст Приручника и каталога с оним што пише Г. Манжелеј, па ћете видети каквим дедукцијама он оперира. — Њему није објашњење заштићеног папира на стр. 76 у 8. свесци довољно, а зато што нисам поново тај папир описао код истог издања с претиском „ЈУГОСЛАВИЈА“, он то ставља на рачун пропуста и грешака. Ја држим да сам довољно објаснио заштићени папир, а евентуално опширније објашњење спада у увод. Али сам се замерио Г. Манжелеју, што сам пустио из вида да је он писао опширно о том папиру и да је зато „потребно“ било опширније обавештење.

(Наставиће се.)

Кроз филателистички свет

ФАЛСИФИКАТИ ЗАДАРСКОГ ИЗДАЊА

„В.-В.-З.“ бр. 11 доноси у својим извештајима да је установљен један нов опасан фалсификат претиска „Deutsche / Besetzung / Zara“ на маркама Италије од 20, 25 и 50 лира издања 1929 године (Цумштајн бр. 18—20), на маркама за ваздушну пошту од 5 и 10 лира издања 1930 г. (Цумштајн бр. 27 и 28) и другим вредностима. По облику слова може се утврдити разлика од оригинала. Фалсификати се налазе неупотребљени или поништени жигом Zara.

Тако ово шпекулативно издање немачких официра у Задру, и поред свог сумњивог постанка, и поред многих израђених непотребних особености доживљује и своје фалсификате. И они који имају залишних новаца (2700 цумштајн-франака) нека набављају ове марке, али, пре но што би се решили да их набаве, добро би било да прочитају чланак Драг. Новака „Локална издања за Задар 1943 год.“ у „Филателији“ бр. 3 за 1950 годину.

БР. 1500 ЈЕДНОГ ФИЛАТЕЛИСТИЧКОГ ЧАСОПИСА

„THE STAMP COLLECTORS FORTIGHTLY“ који излази двапут месечно, издао је свој 1500 број.

БРОЈ СТОГОДИШЊАКА МЕЂУ МАРКАМА

„STAMPS“ тврди да су у месецу марту 1952 године 233 разне поштанске марке доживеле 100 година.

ЧЕТРЕДЕСЕТГОДИШЊИЦА „PRO JUVENTUTE“

„PRO JUVENTUTE“ је установљено пре 40 година. Он 1912 године излазе марке те установе сваке године у месецу децембру. Од 1913 године оне имају франкатурну вредност. Само 1914 године, када је плануо Први светски рат, ове марке нису биле издате. Од 1912 до 1951 издате су 142 марке и 2 блока. Заједно са претечама из 1912 г. продато је 386.557.940 комада; само у 1951 години продато је 19.092.797 комада. Чист принос, који су добиле швајцарске добротворне организације за помоћ младежи, износи до краја 1951 године 24.950.278,39 франака.

ПРЕДАВАЊА ИЗ ФИЛАТЕЛИЈЕ НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ У БРАУНШВАЈГУ

Народна Висока школа у Брауншвајгу позвала је за јесење тромесечје инж. Сепи Фримела из Брауншвајга за доцента науке о поштанским вредносницама. Под именом „Шта ми говоре поштанске вредноснице?“ биће обрађене следеће теме у десет дво-

часовних предавања: Филателија као наука. — Историја поштанских вредносница. — Правне основе за издавање поштанских марака. — Филателија и савремени догађаји. — Филателија у међународном споразуму. — Поштанске вредноснице у привредном животу. — Филателистичка литература. — Шта и како треба сабирати? — Техничка израда поштанских марака. — Филателистичка техничка помоћна средства. — Карактеристичне ознаке поштанских вредносница. — Фалсификати и испитивање. — Каталогизација поштанских марака. — Лепота поштанске марке. — Филателистичке области. — Систематика поштанских вредносница. — Издања по земљама.

КРУНИДБЕНЕ МАРКЕ ЕНГЛЕСКИХ КОЛОНИЈА

У свима енглеским колонијама (61) издаће се за дан крунисања краљице Јелисавете — 2. јуна 1953 — по једна поштанска марка. За све ће колоније бити исти сиже: краљичин портрет са дијадемом на глави, у овалном оквиру, који се завршава круном. Име земље биће означено у дну слике у украшеном оквирићу; вредности пак биће означене у оба горња угла. Вредност ће одговарати такси за писмо у унутрашњем саобраћају. Све ће ове марке бити израђене у две боје: портрет краљице на свима маркама биће израђен у црној боји, а боје оквира биће исте као на маркама исте вредности из серије која је сада у течају.

ПРЕДВИЂАЊА О ИЗДАЊИМА КРАЉИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ

Према обавештењима, која се дају из Енглеске, изгледа да се издавање колонијалних марака може завршити у року од 16 месеци до 2 године. За то време треба да изиђу:

- 1) Нове марке за Енглеску и њене поште у иностранству;
- 2) Издања доминиона ради замене марака са сликом покојног краља;
- 3) Известан број нормалних издања оних делова царства, који не употребљавају на маркама краљеву слику;
- 4) Спомен марке, пропагандне и др., које се издају с времена на време;
- 5) Крунидбене марке.

Колоније, изгледа, не планирају никаква издања са високим номиналним вредностима, али то се може десити код доминиона.

Ако се узму у обзир само марке, које сад још носе слику краља Ђорџа VI, дакле, марке које се морају изменити, њих ће бити око 800. Њихова номинална вредност је 81 ф. и 5. ш.

Ако све наведене марке буду издане за 16 месеци, био би просечни издатак око 5

ф месечно. Томе износу треба додати и извесан износ за издања наведена под 3), 4) и 5).

Према свему овоме, што смо навели, талас претстојећих нових издања задаваће велике бриге филателистима, којима је ово поље филателистичког рада.

ПРИХОДИ ОД ПРИГОДНИХ МАРАКА

Познато је да има доста држава, које дефиците у својим буџетима покривају знатним делом приходима од ванредних издања поштанских марака. То раде, нарочито, мале државе, као на пр. Сан Марино, Лихтенштајн и др., а с времена у то коло улазе и већа, па и највеће поштанске управе. Али, ретке су управе које објављују приходе те врсте — из ценова филателиста. Познати су нам подаци двеју држава, који показују како филателисте плаћају велике суме ради задовољења својих скупљачких страсти.

У 1951 години америчке поште су имале прихода на филателистичким шалтерима 1.578,633,16 долара, а енглеске колоније су прибале 263.539 фунти.

Нама нису познати приходи ове врсте наше поште, али нас то не буну, јер не знамо увек ни величине издања марака; свакако да су знатно мањи! Поређење пак са наведеним приходима може корисно послужити за потстицање и размишљање како би се и приходи наше поште повећали, а то се може постићи само ако се марке увек, без изузетка, израђују лепе и привлачне, са погодним мотивима и приступачним ценама, те да тим путем стекну што већи круг по-

трошача како у земљи, тако и у иностранству; затим је, упоредо, потребна и ефикасна пропаганда преко филателистичких организација и листова, а и појединим филателистима треба омогућити да разменом стварају што већи круг интересената за наше марке. Нарочито се не сме међу добра издања убацивати на брзу руку скрпљено издање, јер оно увек много више нанесе штете, него ли што десет добрих издања постигну користи. Увек само добре и солидне марке издавати!

СУДБИНА ДОПЛАТНЕ СЕРИЈЕ ЗА ЛЕКЛЕРКОВ СПОМЕНИК У ФРАНЦ. МАРОКУ

Раније објављена доплатна серија за подизање споменика генералу Леклерку у Мароку била је отштампана, али, на приговор мароканског султана није била пуштена у течај. Сад је од њих 1500 серија подељено делегатима на последњем конгресу Светског пошт. савеза. Као и увек што се догађа, догодило се и овом приликом. Из руку оних којима оне нису биле потребне дошле су у руке трговаца, и, како је цела остала количина спаљена, изазвана је за њих висока цена. И ко плаћа сад те поклоне? Филателисте, који сматрају да им збирке, ради потпуности и лепоте морају имати и ове „марке“. Други пак лист за ово исто издање пише да је величина издања била 100.000 серија, од којих је 99.000 спаљено и 300 серија послато за Брисел (за конгрес). А шта је било са осталих 700 серија?! — Свуда неки поводи за сумњичење у чистоту послова!

Наше **МАРКЕ**

СПОМЕН МАРКЕ О ДЕСЕТОГОДИШЊИЦИ СМРТИ НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

По решењу Г. Д. П. 17852 од 2. XII. 1952, на дан 7 јануара 1953 биће пуштена у течај серија пригодних поштанских марака поводом десетогодишњице смрти Николе Тесле, великог научника и проналазача на пољу електро и радио технике. Серија ће бити састављена од две вредности: од 15 дин. црвене и 30 дин. плаве боје. На обема маркама биће иста слика Теслина према цртежу Петра Дабовића, који га је израдио према познатој скулптури Ивана Мештровића. Гравирање ће извршити Танасије Крњачић.

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu da nam odmah pošalju na naš tek. rač. 104-T-502

Марке ће се продавати по свима већим поштама до утршка, а за франкирање пошт.

пошиљака важиће неограничено време, односно до доношења решења о њиховом повлачењу из течаја.

ПРИГОДНА ИЗДАЊА ЗА ИЗЛОЖБУ У КОПРУ

Као што смо у прошлом броју нашег листа у „Вестима из Копра“ објавили, тамошња Управа пошта издала је, поводом одржавања филателистичке изложбе једну нову пригодну марку од 15 дин. карминасто-црвене боје и један блок од 50 дин. плавкасто-зелене боје. На цртежу је морска звезда и рој морских риба. Идејне скице израдио је Радо Крошељ, графичар из Љубљане. Штампање је извршено у штампари-

ји „Људске правиче“ у Љубљани у бакротиску у табацима — марке од 32 (4×8) комада, блокови од 16 (4×4) комада. — На блоку испод слике марке налази се пригодни натпис у 4 реда: KOPER CARODISTRIA / FILATELISTIČNA RAZSTAVA / MOSTRA FILATELICA / FILATELISTIČ-

KA IZLOŽBA. — Величина издања: 50.000 марака и 35.000 блокова. — И марка и блок пуштени су у течај на дан отварања изложбе, 29 новембра.

ДАН МОРНАРИЦЕ С ПРЕТИСКОМ STT VUJNA

По решењу Управе птт-службе у Копру Бр. 970/52 од 11. IX. 1952 пуштена је у течај 13. IX. 1952 серија југословенских марака издатих за Дан морнарице у непромењеним бојама са црвеним претиском STT / VUJNA. У продаји су требале бити до 30. XI, а франкатурну важност имају до 31. XII. 1952.

МАРКЕ ЦРВ. КРСТА ЗА 1952 С ПРЕТИСКОМ STT / VUJNA

Према решењу Управе птт-службе у Копру Бр. 1012/52 од 11. X. 1952 издате су југословенске доплатне марке за Црв Крст у непромењеним бојама са претиском у црвеној боји STT / VUJNA; претисак иде одо навише: STT на левој, VUJNA на десној страни слике. — Марке су биле у течају од 26. X. до 2. XI. 1952.

ПОРТО МАРКЕ С ПРЕТИСКОМ STT VUJNA

По решењу птт-службе у Копру Бр. 1013/52 од 11. X. 1952 пуштене су у течај југословенске порто марке, које су сада у течају, са претиском у црвеној боји STT / VUJNA. Издате су вредности: 1, 2, 5, 10, 20, 30, 50 и 100 дин. У течају ће бити до утрошка, односно до решења о повлачењу из течаја.

Пошто нисмо добили марке, не можемо дати никакве детаљније податке, нити слике издатих марака у Копру. И овако оскудне податке дајемо према „Новој Филателији“, а од управе пошта у Копру, нити од кога тамошњег филателисте не добијамо никаква обавештења о новим издањима и о филателистичком животу у Копру. У Југославији излазе само три филателистичка часописа, и Управи не би задавало ни много труда, ни много трошка, да тим листовима пошаље преписе решења и податке потребне за филателисте (величина тиража, табака, време пуштања у течај и повлачења из течаја, на којим се поштама пуштају у течај, где се штампају и др. што се не види на маркама), па и слике издатих марака. Све би то требало послати што пре, те да се филателисте могу благовремено обавестити и припремити за набавку нових издања. По завршеној изради требало би одмах послати по један комад, односно по једну серију издатих марака, дописница, отисака пригодних жигова и др. издања, те да се могу објавити у првом броју листа. Од таквог рада имала би Управа несумњиве користи, а уредништво, бар наше, би примило на себе све стварне трошкове. Недобијањем података из Копра дошли смо дотле, да детаљније податке можемо дати о маркама из целог света него за копарска издања.

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА ФНРЈ ПАРТИЗАН СА БРАДОМ

Боривоје Илић, члан подружнице „Л. Кошир“, нашао је на марки од 0,50 дин. из серије с партизанским мотивима (бр. 123) партизана са јаком, густом црном брадом (90 марка у табаку), затим са слабијом брадом (99 марка) и само са залисцима (100 марка у табаку). Исти члан је нашао исту марку, на којој партизан има дугачке танке бркове, а браде нема. Све су ове случајне особености настале као последица нечистог рада с бојом.

„1949“ МЕСТО „1943“ НА ВРЕДНОСТИ ОД 5 ДИНАРА

Милан Фотирић, члан подружнице „Сава“, објавио је у „Филателисти“ вредност од 3 дин. из допунске серије с партизанским мотивима (бр. 173) са грекшом „1949“ место 1943. Исти члан нашао је и вредност од 5 дин. (бр. 174) са истом грешком.

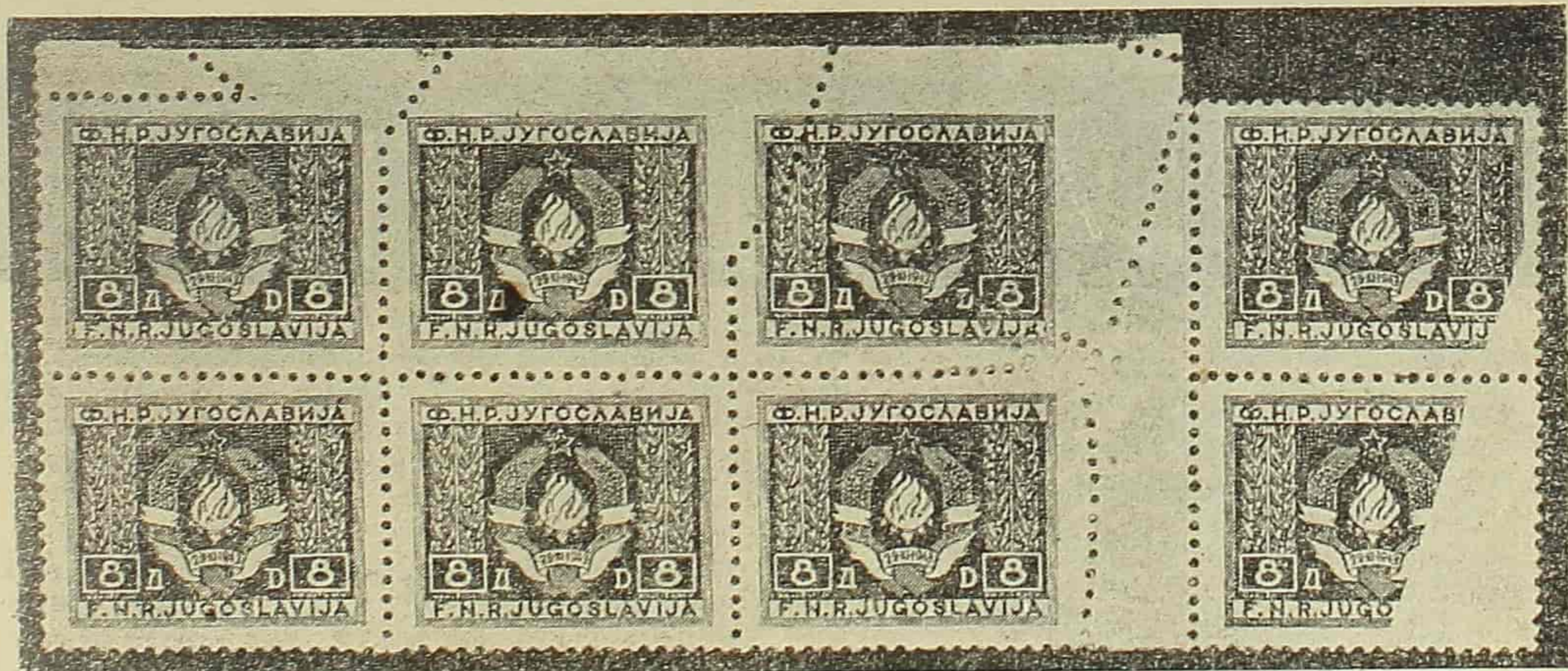
БЕЛА ЦРТА ИСПОД СЛОВА „Р“ У РЕ- ЧИ „ПОРТО“ НА ПОРТО МАРЦИ ЦРВ. КРСТА 1952

Милан Фотирић, члан подружнице „Сава“, нашао је порто марку Црв. Крста за 1952 г. на којој је испод вертикалне црте слова „Р“ бела вертикална црта спојена с белом оквирном линијом испод слике марке. Ова типична црта налази се на свакој трећој марци у табаку.

Б. М.

НЕПРАВИЛНО ЗУПЧАЊЕ НА СЛУЖ- БЕНИМ МАРКАМА ОД 8 ДИНАРА

Димитрије Јанићијевић, члан подружнице „Врачар“, поднео је један блок од 6 службених марака од 8 динара (бр. 7), на којима је папир био при зупчању згужван, те су све три марке у горњем реду неправилно прозупчане и великим делом остале незупчане, а трећа марка у другом реду неправилно је прозупчана са десне стране и око горњег десног угла.

СЛОВО „О“ СА ТАЧКОМ НА ВРЕДНО- СТИ ОД 15 ДИН. ИЗ ПРИВРЕДНЕ СЕРИЈЕ

Бруно Белај из Обилића, члан подружнице „Л. Кошир“, нашао је типичну особеност на 40 марци у табаку од 15 дин. са мотивима из привреде: у слову „О“ у натпису „ФНР ЈУГОСЛАВИЈА“ налази се у центру једна тачка у боји.

МАРКА ОД 15 ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ 10-ГО- ДИШЊИЦЕ ЈУГОСЛ. АРМИЈЕ БЕЗ ОЗНАКЕ ГОДИНЕ

Милан Алексић, члан подружнице „Л. Кошир“, нашао је вредност од 15 д. из серије 10-годишњице Југосл. нар. армије, на којој је црвена мрља прешла преко средине ознаке године „1941“, тако да се виде само крајњи делови те ознаке. Ова је особеност типична, али јој није одређено место у табаку.

ДЕЛИМИЧНО НЕОТШТАМПАНЕ СЛИКЕ НА МАРКАМА

Митке Јанићијевић, члан подружнице „Врачар“ поднео је један блок од 4 службене марке од 8 динара (бр. 7), на коме су две десне марке остале једним знатним делом неотштампане због неког комадића папира, којим је део папира на коме су штампане марке био покривен за време штампања, а после свршеног штампања отпао.

ДВОСТРУКИ ПРЕТИСАК НА ДОПЛАТ- НОЈ МАРЦИ ЦРВ. КРСТА

Митке Јанићијевић, члан подружнице „Врачар“, нашао је једну доплатну марку Црв. Крста (бр. 1), са сликом Косовке девојке, која запаја рањена јунака, на којој је слика марке двоструко штампана. Померен тисак види се на слици у вертикалном правцу за 1 мм. Марка је употребљена на пошти Брибир.

DELIMIČNO NEZUPČANA MARKA OD 15.— DIN. IZ SERIJE „PRIVREDA” II.

Drug inž. M. Verner nam je poslao marku od 15 dinara iz serije Privreda — na kamenotisku koja je sa desne strane ostala nezupčana.

DELIMIČNO NEZUPČANA MARKA IZ SERIJA „PRIVREDA” od 30. — DINARA

M. Verner iz Novog Sada nam je poslao marku od 30 din. plave boje, iz serije Privreda, koja je u donjem levom uglu usled previjanja hartije ostala nezupčana.

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

KRANJ. — 28. XII. 1952.

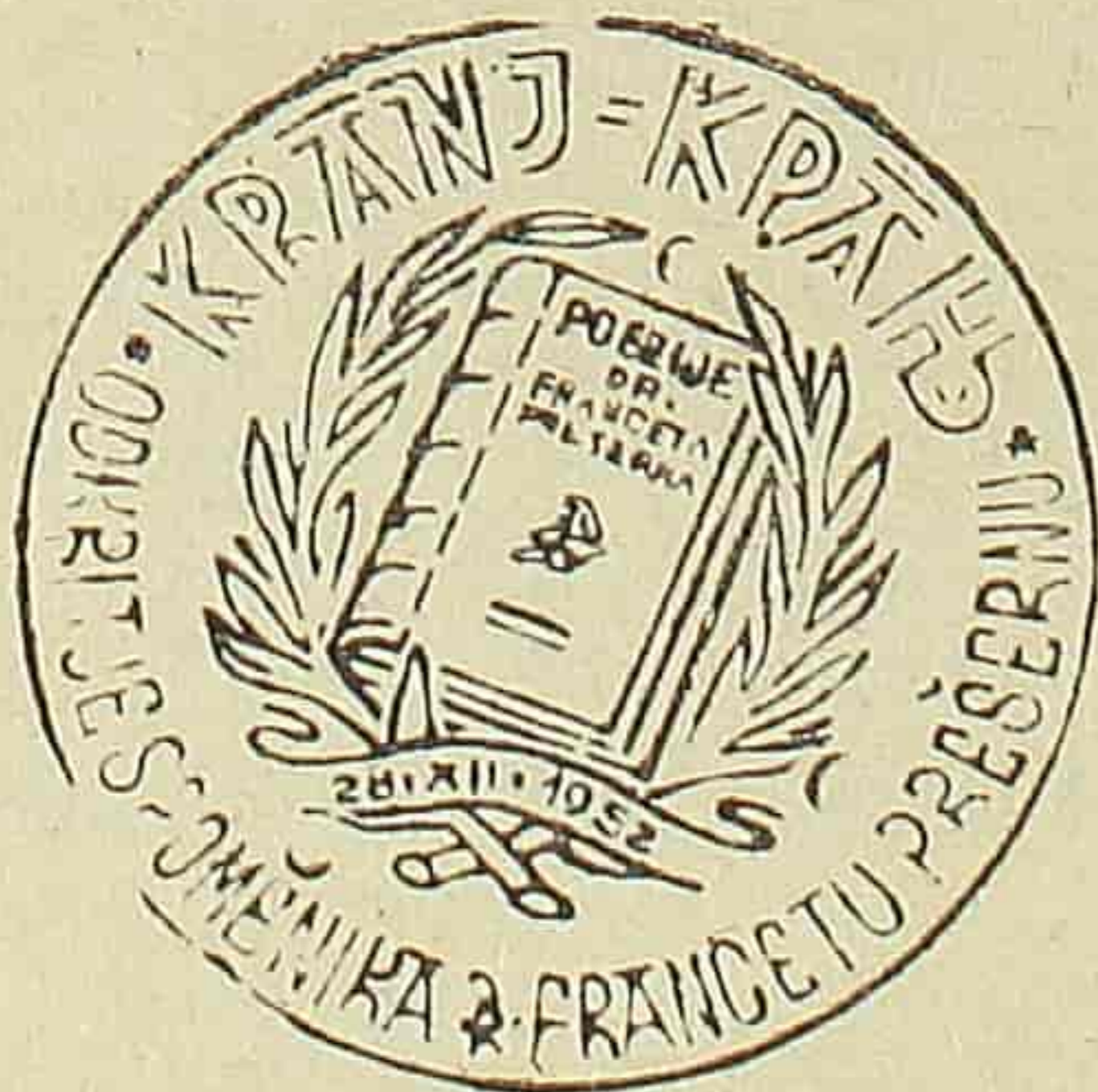
G. D. P. pod Br. 17576 od 2. X. 1952 na molbu Priredivačkog odbora za otkriće Prešernovog spomenika u Kranju rešila je da se na dan 28. decembra 1952, povodom otkrića spomenika u Kranju velikom slovenačkom pesniku, upotrebi prigodan žig sa natpisom „KRANJ” latinicom i ćirilicom i „ODKRIĆE SPOMENIKA Dr. FRANCETU PREŠERNU”; u sredini žiga da se izgravira knjiga sa lavorovim lišćem i tekстом „POEZIJE Dr. FRANCETA PREŠERNA” i sa datumom „28. XII. 1952”. — Žig će biti u upotrebi na pošti u Kranju 28. decembra 1952.

u prošlom broju odobrila je Generalna direkcija pošta dopunskim rešenjem da se taj žig može upotrebiti u crvenoj boji za žigosanje koverata sa umetnički izrađenim likom Maršala Tita.

STARI DO SADA NEPOZNATI PRIGODNI ŽIGOVI UPOTREBLJENI NA TERITORIJI DANAŠNJE JUGOSLAVIJE

GRUŽ. — 4. VIII. 1924.

Prilikom kraljeve posete od 1—4. VIII. 1924 upotrebljavan je u Dubrovniku žig redovne pošte u crvenoj boji kao prigodan žig. Zahvaljujući inž. Cvetku Joanoviću došli smo i do crvenog žiga pošte u Gru-

ZAGREB. —

U vezi objave prigodnog žiga za II. republičku filatelističku izložbu u Zagrebu

žu iz istog vremena. Nemamo o tome izričitih zvaničnih podataka, ali se sa mnogo sigurnosti može zaključiti da je crveni

žig u Gružu upotrebljavan istim povodom kao prigodan žig u čast kraljeve posete.

MARIBOR. — 11. I. 1942.

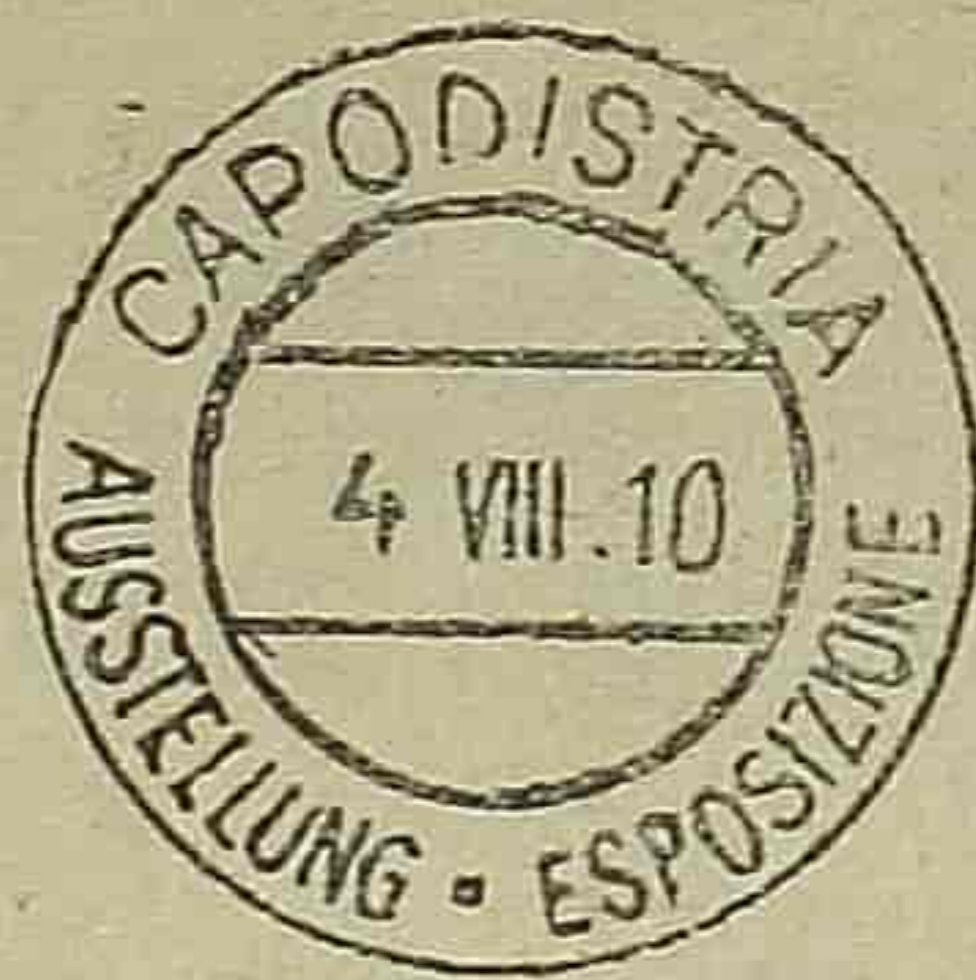
Još jedan trag nemačke okupacije naše Slovenije! U Mariboru je bio 11. I. 1942 priređen Dan marke i tom prilikom je bio upotrebljen nemački prigodni žig, od koga smo dobili otisak zahvaljujući inž. Cvetku Joanoviću: jednokružan, prečnika 36 mm., sa slikom poštanskog roga, preko koga je u pravom redu natpis „TAG DER BRIEFMARKE“; iznad njega, paralelno, je datum „11. I. 1942“, a u polukrug „MARBURG (DRAU. STEIERM.)“ Ispod roga levo je značka sa kukastim krstom, a desno nemački orao sa markama.

JOŠ JEDAN STARI PRIGODNI ŽIG IZ ZONE B

KOPER. — 4. VIII. 1910.

Još za vreme, kad je Istra bila pod austriskom vlašću, priređena je bila u gore označenom vremenu izložba u Kopru. Prema podacima iznesenim u bečkom listu „POSTMARKE“ za 1934 godinu, na str. 133, u članku R. Tripelsdorfa i R.

Šajdla „Die Gelegenheitsstempel Oesterreichs“, za vreme te izložbe u Kopru upotrebljavan je prigodni žig: prstenast, s natpisom u prstenu „CAPODISTRIA / AUSSTELLUNG ESPOSIZIONE“ i sa datumom u jednom redu u mostiću u kružnom polju.

Ako bi ko imao originalni otisak ovog žiga, moli se da ga ustupi Uredništvu „Filateliste“ samo radi kopiranja; troškovi bi mu se naknadili. Po izvršenom kopiranju žig bi mu se vratio u ispravnom stanju.

KOPER. — 29. XI.—7. XII. 1952

Donosimo sliku prigodnog žiga upotrebljenog za vreme Filatelističke izložbe u Kopru od 29. XI. do 7. XII. 1952. god.

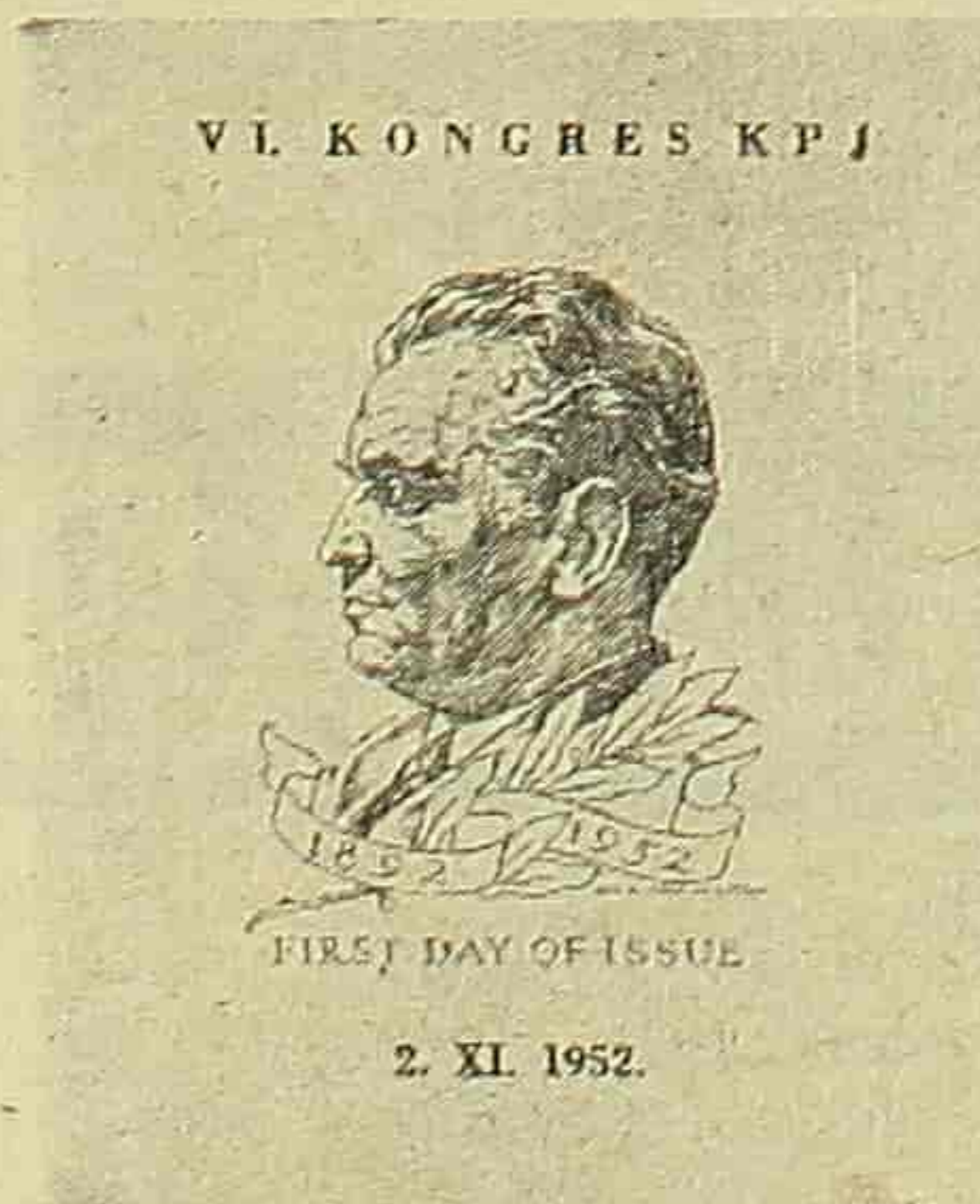
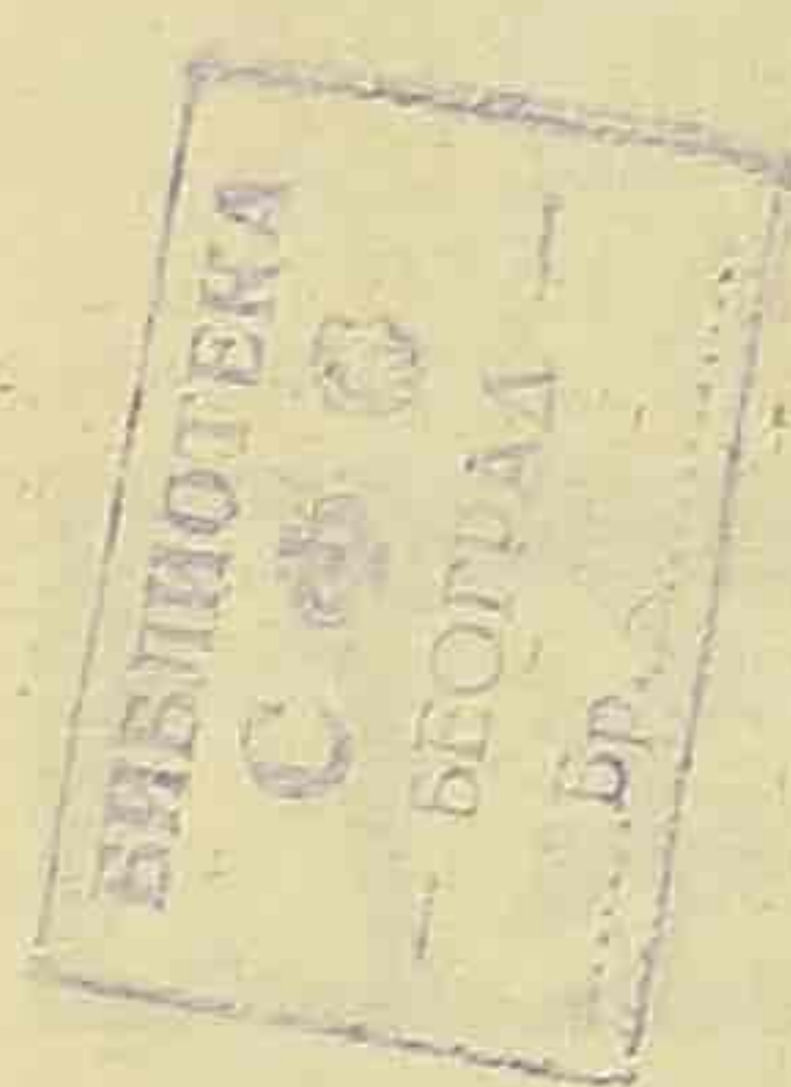
KOVERTE PRVOG DANA

ZA VI KONGRES KPJ 2 NOVEMBRA 1952

1) Savez Filatelista Jugoslavije izdao je jednu kovertu u čast VI. Kongresa KPJ sa slikom Maršala Tita (koja je ranije bila izdata za njegovu 60-godišnjicu). Iznad slike je otštampan u crvenoj boji natpis „VI. KONGRES KPJ“, a ispod „2. XI.

Zagrebu u crvenoj boji. Prodajna cena koverta 100 dinara.

2) I Filatelistički Savez Hrvatske izdao je istim povodom prigodnu kovertu sa slikom akademskog slikara Krste Hegedušića iz Zagreba, koja prikazuje vršidbu na ekonomiji „Šoštarić“. S leve strane ispod

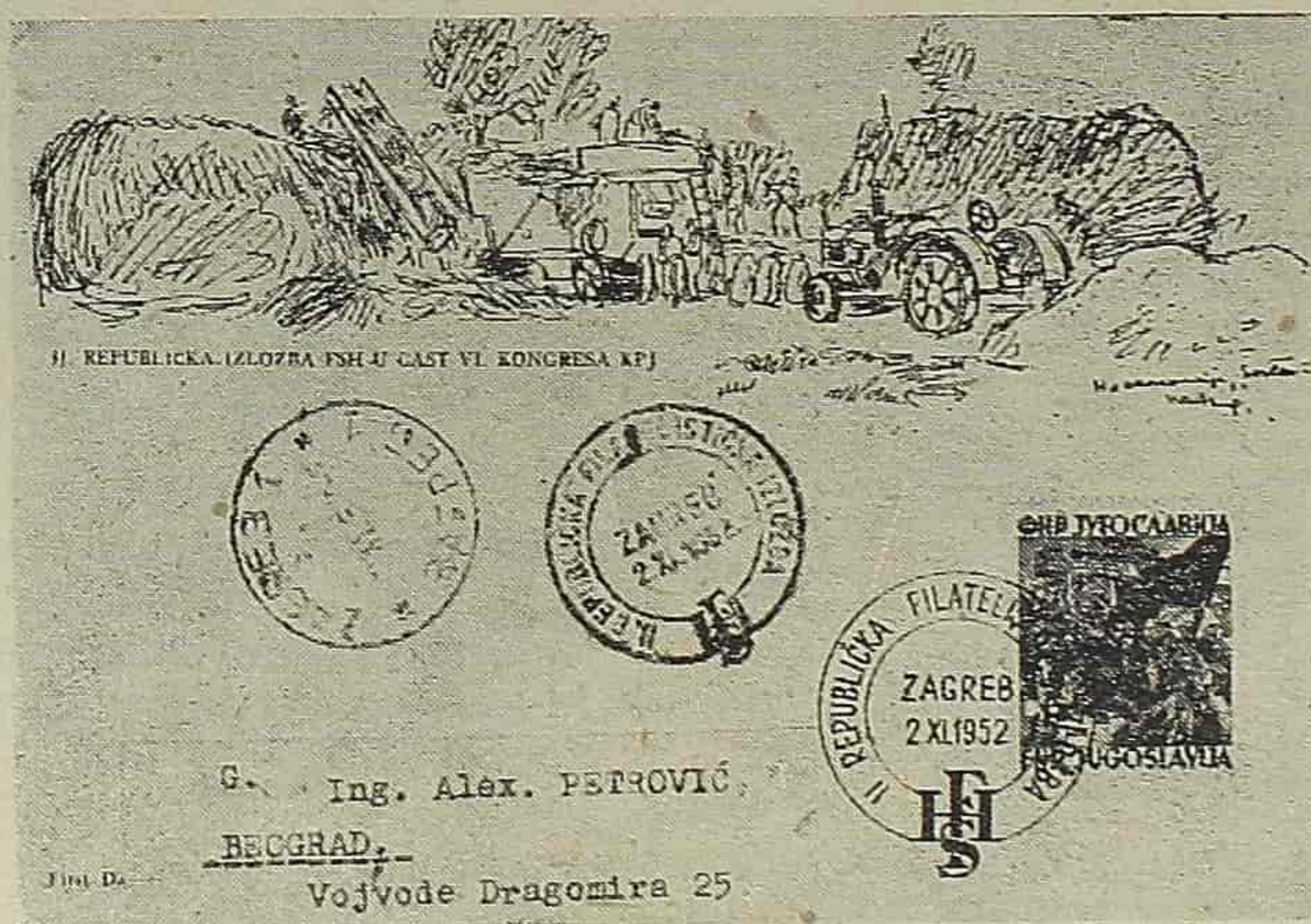
1952". Koverta je frankirana celom serijom prigodnih maraka (4 vrednosti od 15 din.) izdatim za spomen VI. Kongresa. Poništavanje maraka vršeno je prigodnim žigom II. republičke filatelističke izložbe u

slike je otštampano „II. REPUBLIČKA IZLOŽBA SFH U ČAST VI. KONGRESA KPJ.“ Frankirana je jednom markom od 15 din. iz prigodne serije izdate u čast VI. kongresa, koja je poništena crnim prigod-

nim mašinskim žigom II. republičke filatelističke izložbe u Zagrebu. Prodajna cena kovertе 35 dinara.

3) Istim povodom pustila je u tečaj jednu kovertu i „Jugofilateliја“ sa slikom državne i partiske zastave i petokrake zvezde sa oznakom godine „1952“. Kover-

te su frankirane sa celom serijom prigodnih maraka izdatih u spomen VI. Kongresa, koje su žigosane prigodnim žigom II. republičke filatelističke izložbe u Zagrebu. Prodajna cena ovakve kovertе je 80 dinara.

ВЕСТИ САВЕЗА

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА

На питање М. Милојевића из Врбаса:

1) За прославу устанка у Црној Гори нису нам познате специјалне коверте.

2) За прославу десетогодишњице Ј.Н.А. коверте је издала Подружница Земун, са специјалним жигом.

3) За 27 март издала је коверте „Југо-филателија“ са жигом изложбе у Београду или изложбе у Ваљеву.

4) За серију председника САД види у каталогу Ивера под бр. 368-399. Од знатније су вредности оне од 2 и 5 долара.

5) Натпис „Vertrag v. 6. april 1850“ на маркама Виртемберга.

6) „Министарски блокови“ били су штампани у предратној Југославији на нарочитом фином папиру са оригиналним клишејима и у оригиналним бојама, незупчани, за дар министрима и другим виђеним лицима, — по нахођењу појединих високих службе-

ника министарства пошта. Такви блокови долазе на филателистичко тржиште, и ако нису званично издавани, са њима се истерују високе цене, као са специјалитетима.

PODRUŽNICAMA, POVERENIŠTVIMA I PRETPLATNICIMA!

Neurednim plaćanjem mnoge podružnice, poverenici i pretplatnici doveli su list u vrlo nezgodan položaj; u pitanju je njegovo dalje izlaženje.

Uredništvo je opominjalo dužnike na razne načine neposrednim pisanjem poverenicima ili upravama, odnosno pojedinačnim pretplatnicima; slate su im ček. uplatnice sa označenom sumom duga; pozivani su preko lista; — pa pored svega toga kod nekih nije bilo nimalo uvidavnosti, da se pošteno odazovu i izmire svoj dug.

A taj dug nije mali! Nakupilo se preko 200.000 dinara! Kad bi svi dužnici blagovremeno izmirili svoje dugove, za list se nikom ništa ne bi dugovalo. Naš bi list mogao biti i bolji i jevtiniji i izlaziti uredno, kao što je to nedavna bilo.

Novac se mora ubrati od svih dužnika radi izmirenja dugovanja za list; neće se imati nikakva obzira prema neuvidavnim i nepoštenim članovima i pretplatnicima. Neće se dopustiti nikome da prima list, a ne samo da ga ne plaća, već ga time dovodi do propasti i ometanja urednim članovima i pretplatnicima da imaju jedan svoj list sa stručnim štivom.

Poslednji put opominjemo neuredne platiše da najhitnije svoja dugovanja izmire!

Pretsednici uprava podružnica dužni su da prokontrolišu rad određenih lica za rasturanje časopisa, da li se staraju da svi članovi primaju list i da li uredno plaćaju list.

Novac treba slati neposredno uredništvu lista na njegov ček. račun kod Narodne banke u Beogradu 104-T-502.

Svaki pojedini član treba da smatra za dužnost da potpomaže svoj list svima sretstvima: saradnjom, prikupljanjem pretplatnika i oglasa i urednim plaćanjem. Ovo naročito treba da važi za članove uprava!

List je zajednička imovina i ogledalo našeg rada i postignuća u filateliji, i zato ne treba dopuštati neurednim, neuvidavnim i nepoštenim članovima da mu nanose štetu na ma koji način, a naročito neplaćanjem dužne pretplate!

Članovi, ne dopustite da nam list prestane izlaziti!

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

31 децембра 1952.

	Ред.	Омл.	Свега
АДА (повереништво)	23	5	28
АПАТИН	48	11	59
БАБУШНИЦА (пов.)	13	—	13

БАЧ. ПАЛАНКА (пов.)	18	7	25
БАЧКА ТОПОЛА	36	18	54
БЕЛА ЦРКВА	28	10	38
БЕОГРАД:			
„Е. ДЕРОКО“	172	36	208
„АВАЛА“	239	46	285
„ВРАЧАР“	203	65	268
„Л. КОШИР“	99	35	134
„САВА“	189	50	239
БЕЧЕЈ	11	—	11
БОГОЈЕВО	26	1	27
БОР	59	12	71
ВАЉЕВО	63	14	77
ВЕЛ. ПЛАНА (пов.)	6	2	8
ВРАЊЕ (пов.)	4	—	4
ВРБАС	26	11	37
ВРШАЦ	118	31	149
ДИМИТРОВГРАД (пов.)	4	1	5
Д. МИЛАНОВАЦ —			
МОСНА (пов.)	5	—	5
ЖЕЛЕЗНИК (пов.)	3	—	3
ЗАЈЕЧАР	54	24	78
ЗЕМУН	44	29	73
ЗРЕЊАНИН	90	18	108
КИКИНДА	80	29	109
КЊАЖЕВАЦ (пов.)	9	1	10
КОВИН (пов.)	9	2	11
КРАГУЈЕВАЦ	47	15	62
КРУШЕВАЦ (пов.)	8	10	18
КУЛА	21	6	27
ЛАЗАРЕВАЦ (пов.)	8	5	13
ЛЕСКОВАЦ	34	12	46
МЛАДЕНОВАЦ (пов.)	14	3	17
НИШ	40	7	47
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	25	3	28
НОВИ САД	212	59	271
ОБИЛИЋ (пов.)	5	—	5
ОЦАЦИ	27	4	31
ПАНЧЕВО	33	6	39
ПИВНИЦЕ	23	4	27
ПИРОТ	21	7	28
ПОЖАРЕВАЦ	35	10	45
РАНКОВИЋЕВО (пов.)	5	2	7
РУМА (пов.)	11	6	17
САРАОРЦИ (пов.)	4	—	4
СВЕТОЗАРЕВО	25	12	37
СЕНТА	21	15	36
СЕЊСКИ РУДНИК (пов.)	4	—	4
СМЕДЕРЕВО	41	13	54
СОКО БАЊА	6	2	8
СОМБОР	77	16	93
СРЕМ. МИТРОВИЦА	40	4	44
СТАНИШИЋ (пов.)	13	—	13
СУБОТИЦА	246	53	299
СУРДУЛИЦА	17	6	23
ТИТЕЛ (пов.)	8	1	9
ТИТОВО УЖИЦЕ	12	1	13
ТОПОЛА—ОПЛЕНАЦ	8	—	8
ТОПЧИДЕР	46	3	49
ТРСЕНИК	22	8	30
ЂУПРИЈА (пов.)	14	5	19
ЦРВЕНКА	13	—	13
ЧАЧАК (пов.)	17	10	27
ШАБАЦ (пов.)	14	2	16
ШИД (пов.)	14	2	16
		СВЕГА	2866 799 3652

Преглед цена марака ФНРЈ у 1953 години

НАЗИВ СЕРИЈЕ	Цумштајн 1953		Михел 1953		Ивер 1953	
	Бр.	Фр.	Бр.	Мар.	Бр.	Фр.
Франко и авионске						
Манастири са и без мреже	476—480	— .70 — .60	451 I—453 II	2.40 2.40	401—405	135 165
Тито I издање	481—484	— .40 — .25	454—457	1.— — .75	411, 414, 416, 417	72 60
Тито II издање	485—492	4.50 1.10	458—465	12.— 3.50	406—410, 412, 413, 415	470 65
Прохор Пчињски	493	— .25 — .15	466	— .75 — .35	418	25 25
Ц. Крст 1945	494—495	— .60 — .60	467—468	1.75 1.75	420—421	70 70
Ослобођење Београда	496	— .60 — .60	469	1.— 1.—	419	60 60
Партизани + проме- њене боје	497—508 544—547	6.35 1.06	470—485	15.— 2.50	422—433 478—481	681 96
Партизани прови- зорије	523—524	2.05 — .10	492—493	5.— — .45	440—441	135 17
Устав	509—520	8.— 4.25	486—91 A+B	21.— 11.—	434—39 A+B	920 510
Устав средина у пару	509—520	10.— 6.—				
Устав 2 блока	521—522	4.— 4.—	Блок 3 A+B	11.50 13.50	2 A+B	700 800
9. мај 1946	525—527	2.— 1.20	494—496	5.25 3.—	442—444	135 100
П. Т. Т.	528—531	7.50 7.50	497—500	21.— 21.—	445—448	500 500
Пруга I	532—535	8.50 7.50	501—504	11.— 10.—	449—452	600 600
Марковић	536—537	2.40 — .55	505—506	5.— 1.35	453—454	200 60
Словенски конгрес	538—542	— .80 — .70	507—511	1.75 1.60	455—459	74 74
Горски Венац	560—562	— .60 — .40	512—514	1.70 1.—	460—462	60 55
Авионска I	548—559	4.50 1.60	515—20 I+II	8.— 3.—	17—22 A+B	576 132
Авионска I везане	548—559	6.— 2.50		9.75 9.75		
Фискултура	563—565	— .70 — .40	521—523	2.20 1.25	463—465	65 55
Балк. игре у Љубљани	566—568	— .80 — .70	524—526	1.90 1.60	466—468	55 55
Јулијска Крајина	569—570	— .55 — .35	527—528	1.35 — .95	469—470	50 40
Пруга II	571—574	— .90 — .90	529—532	2.— 2.—	471—474	95 95
Вук Караџић	575—577	— .65 — .45	533—535	1.80 1.70	475—477	55 50
Антитуберкулоза	578—580	1.10 1.10	536—538	2.90 2.90	499—501	135 135
Загреб. сајам 1948	581—583	— .50 — .40	539—541	2.— 1.90	482—484	47 47
V. конгрес	584—586	1.— — .40	542—544	2.10 1.10	489—491	100 50
Академија	587—589	— .65 — .65	545—547	1.60 1.60	492—494	85 85
Дунавска конфер.	590—593	1.30 1.—	548—551	3.— 2.—	495—498	160 100
Кошир	594—597	1.50 — .90	552—555	4.25 2.80	485—488	195 95
Кошир авионска са купоном	598	1.10 1.10	556	4.50 4.50	23	125 125
Балк. игре 1948	599—601	1.50 1.50	557—559	3.25 3.85	502—504	185 225
Грбови	603—609	2.20 2.20	560—566	5.25 5.25	505—511	255 255
Прешерн	610—612	1.25 1.—	567—569	2.20 2.—	512—514	145 145
Планица	613—614	2.— 2.—	570—571	3.10 2.55	515—516	175 175
5 год. Македоније	615—617	5.— 4.50	572—574	9.50 7.40	517—519	470 470
5 год. Македоније авионска	618—620	14.— 18.—	575—577	58.— 72.—	24—26	1050 1050
У. П. У.	621—623	11.— 11.—	578—580	32.— 32.—	520—522	825 825
ФНРЈ прет. на служ.	624—625	— .45 — .13	581—582	1.— — .35	9—10	40 16
100 г. железнице	627—630	3.50 1.—	583—586	6.50 4.60	523—525	365 290
100 г. жел. 2 блока	631 A+B	8.— 8.—	587 A+B	14.50 14.50	3 A+B	800 800
ФНРЈ прет. прови- зорије	632—633	1.05 — .26	588—589	2.10 — .80	537, 540	100 35
ФНРЈ претисак	634—641	4.75 1.40	590—597	8.75 3.75	530, 531, 533, 535, 538, 541-3	490 195
Аутопут	642—644	1.40 — .75	589—600	2.50 1.30	527—529 532, 534,	140 95

ФНРЈ прет. нове боје	645—648	— .85	— .18	601—604	2.—	— .70	536, 539	95	30
Тито I мај 1950	649—652	5.—	1.80	605—608	6.—	3.50	544—547	375	260
Дечја недеља 1950	653—653a	— .60	— .20	609—610	1.—	— .60	548	30	15
Вазд. слет Рума	654—658	6.50	2.—	611—615	10.75	9.50	27—31	500	275
Шаховска олимпиј.	659—663	6.—	2.80	616—620	15.—	10.—	549—553	485	380
Загр. сајам 1950	664	— .20	— .15	621	— .60	— .30	561	30	20
Дан морнарице 1950	666—671	6.—	3.75	622—627	14.—	9.—	562—567	520	315
Привреда I	672—683	10.—	4.50	628—639	20.—	9.25	554—559, 560, 560 б		
Устанак Београд	685	— .50	— .50	640	1.—	1.—	569	50	50
Устанак Словеније	686—687	— .50	— .50	641—642	— .60	— .30	570—571	80	80
Дечја недеља 1951	684	— .25	— .20	643	— .60	— .30	568	30	30
Авионска II	696—704	13.—	10.—	644—652	29.—	23.50	32—39, 40		
Зефиз зелена	705	— .90	— .90	653	8.—	8.—	41	100	100
Зефиз блок	706	15.—	15.—	654	100.—	120.—	4	1250	1250
Планинари	707—709	4.50	4.50	655—657	15.—	15.—	42—44		
Устанак Србија	688—689	— .60	— .60	658—659	1.30	1.30	576—577		
Устанак Црна Гора	690—691	— .60	— .60	660—661	1.30	1.30	578—579		
Устанак Хрватска	694—695	— .60	— .60	662—663	1.30	1.30	572—573		
Устанак Босна	692—693	— .60	— .60	664—665	1.30	1.30	574—575		
Падобранци 6 дин.	710	1.—	1.—	666	5.—	5.—	45		
Падобранци 50 дин.	711	8.—	8.—	667	35.—	35.—			
Велика годишњица	712—714	6.50	6.50	668—670	12.—	12.—	582—584		
Загр. сајам 1951	715	— .25	— .20	671	— .50	— .50	585		
Устанак Македонија	716—717	— .60	— .60	672—673	1.30	1.30	580—581		
Његош	721	— .50	— .25	674	2.50	2.50	586		
Дан Армије 15 дин.	719	— .50	— .25	675	2.50	2.50	587		
Дан Армије 150 дин.	720	4.—	4.—	676	22.50	22.50	46		
Привреда II	722—734								
	без 75 дин.	7.13	6.76	677—688	40.42	16.63			
Авионска III	735—738	18.55	18.55	689—692	85.—	54.—	39a, 396, 40a		
60 год. М. Тита	739—741	2.40	2.40	693—695	10.—	8.25			
Дечја недеља 1952	742	— .40	— .40	696	1.65	1.25			
Олимпијада	743—748	5.75	5.75						
Дан морнарице 1952	749—751	2.75	2.75						
Филат. изложба Београд 1952	752	1.—	1.—						

Службене

Издање 1946	1—8	2.—	— .35	1—8	9.—	1.10	1—8	220	58
-------------	-----	-----	-------	-----	-----	------	-----	-----	----

Порто марке

Провизорије	105—106	2.50	1.60	74—75	4.—	3.—	96—97	400	300
Црне бројке	107—114	1.—	1.—	76—83	2.25	1.80	88—95	168	136
Бројке у боји	115—119	1.20	— .50	84—88	2.80	1.60	98—102	115	49
Грб I	120—127	2.75	1.40	89—96	6.75	3.—	103—110	328	202
ФНРЈ претисак	131—133	— .72	— .72	97—99	1.25	1.10	111—113	85	85
Грб II	136—143	5.46	5.46	100—106	22.50	12.—			

Доплатне — Ц. крста

Издање 1947 франко	543	— .6	— .05	5	— .08	— .06	9	8	10
Издање 1947 подто	128	— .10	— .05	2	— .12	— .10	10	8	10
Издање 1948 франко	602	— .06	— .04	6	— .08	— .10			
Издање 1948 порто	129	— .10	— .10	3	— .12	— .10			
Издање 1949 франко	626	— .06	— .05	7	— .08	— .08			
Издање 1949 порто	130	— .08	— .08	4	— .12	— .10			
Издање 1950 франко	665	— .06	— .06	8	— .08	— .08			
Издање 1950 порто	134	— .06	— .06	5	— .12	— .10			
Издање 1951 франко	718	— .06	— .06	9	— .06	— .06			
Издање 1951 порто	135	— .06	— .06	6	— .06	— .05			

Први ред цена се разуме за неупотребљене, а други за употребљене марке. Тамо где бројеви или цене нису наведене, значи да их дотични каталог није још навео.

— Ц. С. —

AVGANISTAN

1) IX. 1952. — Propagandne marke za zaštitu dece: 35 p. sivo-smeđa (grupa dečaka), 125 p. ljubičasta (alegor. slika).

2) IX. 1952. — Za dan Paštunisanja dve prigodne marke sa istom alegor. slikom: 35 p. crvena i 125 p. plava.

ALŽIR

15. IX. 1952. — Dobrotvorne marke s doplatkom u korist Crv. Krsta, sa slikama alžirskih gradova: 8+2 F. plava i crvena (El-Oued) i 12+3 F. crvena (Bou-Nara).

ARGENTINA

VIII.—IX. 1952. — Nova serija franko-maraka sa slikom Eve Peron: a) izrađena u dubokotisku, malog formata: 45 c. plava; b) izrađene u litografiji, malog formata, sa slikom s profila: 1 c. mrka, 5 c. siva, 10 c. jorgovanasta, 20 c. ružičasta, 25 c. zelena, 40 c. ljubičasta i 50 c. smeđa; c) izrađene u heliografiji, u velikom formatu, sa slikom s lica: 1 P. smeđe-crna, 1,50 P. zelena, 2 P. ružičasta i 3 P. plavo-crna.

AUSTRALIJA

19. XI. 1952. — Prigodna marka za zbor skauta Pacifika 1952—1953 na grejstonskom polju kod Sidneja: 31/2 d. crveno-smeđa (skaut).

AUSTRIJA

11. XI. 1952. — Dopunske vrednosti franko-maraka sa slikama austrijskih nošnja: 2,20 š. plavo-zelena (žena iz Išla u 1820 g.), 2,50 š. crveno-smeđa (žena iz Gornje Štajerske u 1850 g.) i 7 š. maslinasto-zelena (žena iz Sulmtala u Štajerskoj).

AFRIKA JUŽNA

IX. 1952. — Franko marka sa slikom kafarskog sela, sa crticom između SUID i AFRIKA u natpisu: 4 d. smeđe-žuta.

BELGIJA

15. XI. 1952. — Dobrotvorne marke sa doplatkom u korist kulturnih društava, sa slikama belgiskih naučnika: 65+30 c. ljubičasta (A. Vermeulen), 80+40 c. tamno-zelena (K. van de Woestijne), 90+45 c. mutno-žuto-smeđa (Ch. de Costere), 1,75F.+75 c. crvena (M. Maeterlinck), 4+2 F. plava (E. Verhaeren), 8+4 F. tamno-smeđa (H. Conscience). — Sem toga, izdate su 2 vrednosti sa privescima, gde su marke sa odgovarajućim slikama prednjih maraka, ali bez doplatka, a uz njih privesci sa otštampanim doplatkom »+9 F«: jasno plava (E. Verhaeren) i +9 (privesak), 8 F. crvena (N. Conscience) i +9 F. (privesak); boje ovih maraka u diptiku razlikuju se od odgovarajućih u seriji sa doplatkom.

BIRMANIJA

IX. 1952. — Izmena boja franko-maraka u tečaju: 3 a. ružičasta (mesto ljubičaste) i 8 a. plava (mesto karminaste).

BRAZILIJA

1) 20. IX. 1952. — Prigodna marka za II. kongres američkih medicinara održan 20.—28. IX. 1952 u Rio de Janeiro: 3,80 Cr. smeđa i zelena sa slikom planigloba i nekog predela Brazila.

2) 24. X. 1952. — Prigodno izdanje za Dan ujedinjenih nacija: 3,80 Cr. plava, sa alegor. slikom globa, zastava i goluba mira.

3) 9. XI. 1952. — Spomen marka u čast oca Divoga Antonio Feijo, znamenitog državnika: 0,60 Cr. crvena, sa slavljenikovom slikom.

4) 8. XI. 1952. — Za Dan urbanizma izdata je jedna marka od 60 c.

BUGARSKA

1. IX. 1952. — Prigodne marke za 40-godišnjicu Saveza socijalističke omladine: 2 st. crvena (obrazovanje Saveza), 16 st. ljubičasta (bugarska pobuna), 44 st. zelena (graničari) i 80 st. smeđa (Dimitrov među omladinom).

VENECUELA

1) 14. IX. 1952. — Spomen marke za 400-godišnjicu varoši Barquisimeno: na svim markama sa istom slikom Juana Villegas, osnivača varoši: 5 c. zelena, 10 c. crvena, 20 c. plava, 40 c. nerandžasta, 50 c. smeđa i 1 B. ljubičasta.

2) 14. IX. 1952. — Spomen marke za vazd. poštu, izdate istim povodom i sa istom slikom kao pod 1), samo još sa natpisom »CORREO AERE-O«: 5 c. plavo-zelena, 10 c. jorgovanasta, 20 c. plavo-siva, 25 c. smeđa, 30 c. plava, 40 c. nerandžasta, 50 c. maslinasta i 1 B. ljubičasta.

VIJETNAM

XI. 1952. — Dobrotvorna marka s doplatkom u korist vijetnamskog Crv. Krsta, izrađena od marke u tečaju sa slikom carice Nam-Phuong, štampana u promenjenoj boji i sa crvenim pretiskom krstića i »+50 cents«: 1,50 P.+50 c. plava, žuta i smeđa.

EKVADOR

X. 1952. — Spomen marke o stogodišnjici ukidanja ropstva u Ekvadoru, sa istom slikom na svima markama: 20 cts. zelena i crvena, 30 cts. crvena i plava, 50 cts. plava i crvena.

ETIOPIJA (ABISINIJA)

11. IX. 1952. — Serija maraka u spomen ujedinjenja ranije italijanske kolonije Eritreje sa Etiopijom: 9 vrednosti s raznim slikama i sa slikom Haila Selasija i carice u medaljonu: 15 c. smeđa (pogled na Assab), 25 c. crvena (varoš Massaoua), 30 c. žuta (kao 15 c.), 50 c. ljubičasta (kao 25 c.), 65 c. siva (karta federativne države), 80 c. zelena (alegor. prestava povratka Eritreje u zagrljaj Abisinije), 1 D. crvena (car podiže zastavu s etiopskim lavom po povratku iz izgnanstva 1941 g.), 2 D. plava (abisinska zastava) i 3 D. crvena (car u D. U. N. 1936 g.).

ZLATNA OBALA

8. X. 1952. — Porto marke tipa iz 1923 g.: 6 d. crna i 1 sh. crna.

IZRAEL

XI. 1952. — Nove porto marke sa slikom jelena: 5 p. smeđa, 10 p. plava, 20 p. ljubičasta, 30 p. siva, 40 p. zelena, 50 p. smeđa, 60 p. ljubičasta, 100 p. crvena i 250 p. plava.

IRSKA

10. XI. 1952. — Spomen marke o stogodišnjici smrti irskog pesnika Tomasa Mora: 21/2 d. ljubičasta i 31/2 d. zelena; obe sa istom Morovom slikom.

ITALIJA

1) 20. IX. 1952. — Spomen marka o 500-godišnjici rođenja slavnog italijanskog reformatora, dominikanca

J. Savonarole (rođen u Ferari 1452, živ spaljen u Florenciji 1498): 25 L. ljubičasto-plava (Savonarola).

2) 1. X. 1952. — Spomen marka na I. konferenciju o privatnom vazduhoplovnom pravu u Rimu: 60 L. Plava i zelena (avion i koloseum).

3) 4. X. 1952. — Prigodna marka za izložbu alpinških trupa: 25 L. crna (oprema jednog alpinca, a u pozadini neka planina).

4) 3. XI. 1952. — Prigodne marke za Dan armije: 19 L. zelena (simboli vojske), 25 L. smeđa i crna (vojnici) i 60 L. plava i crna (avijacija).

JAPAN

1) 15. X. 1952. — Nova vrednost za redovnu poštu, za frankiranje preporučenih pisama: 40 yen plava (Yomeion).

2) 26. IX. 1952. — Petnaesta marka iz serije slav-nih Japanaca: 10 yen crvena (Hisashi Kimura, astronom, 1870—1943).

2) 1. X. 1952. — Marka za spomen 75-godišnjice od osnivanja univerziteta u Tokiju: 10 yen zeleno-siva (velika sala univerziteta).

4) 15. X. 1952. — Sesnaesta marka iz serije slav-nih Japanaca: 10 yen plavo-zelena (Inazo Nitobe, univ. profesor, 1852—1902).

5) 23. X. 1952. — Propagandni blok sa 4 marke sa slikama Japanskih Alpa (objašnjenje u prošlom broju), rasporedene u 2 reda: u gornjem 5 yen smeđa i 14 yen crvena, u donjem 10 yen plavo-zelena i 24 yen plava.

6) 18. X. 1952. — Propagandne turističke marke sa slikama iz parka Bandai Asahi: 5 yen smeđa (planina Azumakofuji), 10 yen zelena (planina Daisahi), 14 yen crvena (planina Bandaisan) i 24 yen plava (planina Gassou).

7) XI. 1952. — Blok od 4 marke pod 6) raspoređene u 2 reda: u gornjem marke od 5 i od 14, u donjem od 10 i 24 yen.

8) 18. X. 1952. — Prigodne marke za VII. nacionalni atletski miting u prefekturama Miyagi, Fukushima i Yamagata: 5 yen smeđa (hrvači), 5 yen plava (alpinista).

KAMBODŽA

X. 1952. — Dobrotvorne marke s doplatkom: marke iz redovnog izdanja iz 1951 g., sa crnim pretiskom u 2 reda: doplatka sa znakom »+« i »AIDE A L'ETUDIANT«: +40 na 1,10 P. crvena i nerandžasta, +60 na 1,90 P. plava i otvoreno-plava, +1 P. na 3 P. ružičasta i crvena, +2 P. na 5 P. siva i ljubičasta. Prve tri marke su sa slikom kralja Norodoma Sihanouka, a četvita sa slikom igračice.

KANADA

1) 3. XI. 1952. — Prva vrednost iz nove serije redovnih franko-maraka: 7 c. plava (droplja u letu).

2) 3. XI. 1952. — Prva vrednost iz nove serije službenih maraka: marka pod 1) sa crnim pretiskom slova »G« (= Government).

3) 3. XI. 1952. — Spomen marke sa slikama kanadskih prvaka: 3 c. ljubičasta (John J. C. Abbott) i 4 c. nerandžasta (Alexander Mackenzie).

KINA

1) 1. X. 1952. — Propagandne marke za prikazivanje modernizovane Kine: 800 D. ljubičasta (vodopad na Zutoj reci, Pengpu), 800 D. karminasta (voz na novoj žel. pruzi Chengtu—Chungking), 800 D. smeđe-ljubičasta (petrolejski izvori na severo-istoku od Kansu) i 800 D. svetlo-zelena (moderne poljoprivredne sprave).

2) 2. X. 1952. — Marke za uspomenu na konferenciju mi z aziskih naroda i sa Pacifika, održanu u Pekingu: 400 D. smeđe-ljubičasta (golub mira nad Tihim okeanom), 800 D. karminasta (kao na 400 D.), 800 D. nerandžasta i 25000 D. zelena (obe s istom slikom golubova mira i globusa).

KOLUMBIJA

1) 10. IX. 1952. — Franko marka za redovnu poštu: 5 c. plava (palata ministarstva saobraćaja).

2) X. 1952. — Nov tip maraka sa poštanskom palatom: 50 c. žuta, 1 P. crvenkasta i 2 P. crvena.

3) X. 1952. — Tip iz 1949 g. poštanske palate, mali format: 20 c. smeđa i 25 c. plava.

4) X. 1952. — Provizorna marka izrađena od 50 c. pod 2) sa crnim pretiskom nove vrednosti: 8 centavos na 50 c. žuta.

5) X. 1952. — Provizorna marka izrađena od marke iz 1949 g. sa slikom berbe kafe: 5 c. plava.

6) 10. X. 1952. — Spomen marka o stogodišnjici varoši Manizales: 23 c. plava i siva (katedrala u toj varoši).

KONGO BELG.

3. XI. 1952. — Franko marke — treća serija sa »Cvećem Konga«: 10, 15, 20, 40 i 60 c. i 20 G. sa slikama raznog cveća u raznim bojama.

KOREJA JUŽNA

1) VII. 1952. — Marka za redovnu poštu: 1000 wen.

2) 15. VIII. 1952. — Marka za uspomenu na ponovni izbor za predsednika Sigmana Rija, sa njegovom slikom: 1000 wen. tamno-zelena.

3) IX. 1952. — Tipovi iz 1951—52 g. sa finom štamptom: 50 wen. zeleno-žuta, 100 wen. plava (sa belim konjem u kružnom medaljonu), 200 wen. crveno-smeđa (Buda) i 300 wen. zelena (hram).

4) IX. 1952. — Marke za vazd. poštu, na svim markama sa istom slikom aviona u letu nad brodovljem: 1200 wen. smeđe-ljubičasta, 1800 wen. tirkizno-plava i 4200 wen. ljubičasta.

KOREJA SEVERNA

9. IX. 1952. — Spomen marka o godišnjici narodne republike: 25 cheun. ljubičasta.

KUBA

1) X. 1952. — Marke za vazd. poštu, na svim markama sa istom slikom pukovnika Charles Hernandez-a, direktora kubanskih pošta od 1906 do 1909 g., sa oznakom »AEREO«, izdate u korist penzionog fonda službenika PTT: 5 c. žuta, 8 c. zelena, 10 c. smeđa, 15 c. zelena, 20 c. plava, 25 c. crvena, 30 c. ljubičasta, 45 c. jorgovanasta, 50 c. sivo-plava i 1 P. žuta.

2) X. 1952. — Marke sa slikom kao pod 1) sa oznakom »CORREOS«: 1 c. zelena, 2 c. crvena, 5 c. plava, 8 c. zelena, 10 c. smeđa i 20 c. tamno-smeđa.

2) X. 1952. — Sa slikom kao pod 1) sa natpisom »ENTREGA ESPECIAL« (ekspres): 10 c. žuto-zelena.

LIBAN

VI. 1952. — Marka za redovnu poštu sa slikom baalbečkih ruševina: 7 1/2 P. crvena.

LIHTENŠTAJN

25. IX. 1952. — Provizorna marka za redovnu poštu, izrađena od spomen marke iz 1949 g., sa poništenom starom vrednošću sa 4 horizontalne crtice, i sa novom vrednošću u crvenoj boji: 1,20 F. na 40 r. plava.

LUKSEMBURG

3. XII. 1952. — Serija dobrotvornih maraka sa natpisom »CARITAS 1952«, sa istom slikom na svim markama pejzažiste J.-B. Fresez-a: 60+15 c. zelena/siva, 2 F.+25 c. smeđa/okerasta, 4 F.+25 c. ljubičasta/siva i 8 F.+1 F. crvena/siva.

MADARSKA

1) 19. IX. 1952. / Spomen marke o 150-godišnjici rođenja Lajoša Košuta: 40 f. smeđa/ružičasta (Košutov portret), 60 f. smeđa/plava (Košutova statua) i 1 F. ljubičasta/žuta (kao 40 f.).

2) 11. X. 1952. — Dve prigodne marke za vazd. poštu s doplatkom u korist filatelije; izdate za 25. Dan marke u Madarskoj: 1+1 F. plava (deca razgledaju album) i 2+2 F. crveno-nerandžasta (deca na izložbi maraka).

3) 7. XI. 1952. — Spomen marke o 35. godišnjici sovjetske revolucije: 40 f. jorgovanasta i maslinasta (Lenjin i u pozadini konferencija s Lenjinom), 60 f. zelena i maslinasta (Staljin, u pozadini kozaci) i 1 F. crvena i maslinasta (Marks, Engels, Lenjin i Staljin).

MALEZIJA

21. VIII. 1952. — Porto marke, tip porto-maraka iz 1945—49 g.: 1 c. ljubičasta, 3 c. zeleno-crna, 5 c. cinober, 8 c. žuto-nerandžasta i 20 c. plava.

MAROKO

1) IX. 1952. — Dopunska vrednost serije franko-maraka u tečaju, malog formata: 12 F. plava (mošeja Karaouine).

2) IX. 1952. — Dopunska vrednost serije portomaraka u tečaju: 30 F. plava.

MAROKO ŠP.

1) 1. X. 1952. — Antituberkulozna serija za 1952 g.; obavezne doplatne marke za sve pošt. pošiljke pored redovne takse od 1. do 15. X. 1952: a) za redovne pošte: 5 c. crvena i zelena (amblem), 10 c. crvena i smeđa (milosrđe); b) za vazd. poštu: 25 c. crvena i plava (Chumberas).

2) 1. X. 1952. — Serija dobrotv. maraka sa doplatkom u korist borbe protiv tuberkuloze. I ove marke se upotrebljavaju od 1. do 15. X. 1952 i mogu zameniti one pod 1): a) za redovne pošte 50+10 c. crvena i siva (put ka blaženstvu), 60+25 c. crvena i zelena (Palmitos), 90+10 c. crvena i ljubičasta (odbrana) i 5+2 P. crvena i siva (borba); — b) za vazdušnu poštu 1,10 P.+25 c. crvena i ljubičasta (Pitemas).

NEMAČKA ZAP.

1) 25. X. 1952. — Spomen marka za nemački Dan marke i za stogodišnjicu prve marke Turn i Taksisa: 10 pf. zelena, žuta, crvena, plava i crna (pošt. kola u 1852 g.).

2) 27. X. 1952. — Spomen marka na 75-godišnjicu uvođenja telefona u Nemačkoj: 30 pf. plava (Philipp Reis).

NEMAČKA — BERLIN ZAP.

12. X. 1952. — Prva vrednost iz serije slavni Berlinaca, koja će se sastojati iz 10 vrednosti. Ova vrednost izdata je povodom jubileja o 75-godišnjici nemačke telefonije: 20 pf. crvena (Werner von Siemens, 1816—1895).

NEMAČKA IST.

1) IX. 1952. — Dopunska vrednost serije redovnih franko-maraka sa slikom predsednika Pieck-a: 5 pf. zeleno-žuta.

2) 7. IX. 1952. — Prigodne marke za jesenji lajpciški sajam (7.—17. IX. 1952): 24 pf. crvena i 35 pf. plava; obe marke s istom slikom — alegorije industrije.

3) 15. X. 1952. — Spomen marka o stogodišnjici smrti Friedrich-a Jahn-a, tvorca gimnastičkih vežbanja u Nemačkoj, sa njegovom slikom: 12 pf. plava.

4) 18. X. 1952. — Spomen marka na 450-godišnjicu univerziteta u Halle: 24 pf. zelena (Augusteum u Vittembergu, mestu gde je osnovan univerzitet).

5) 26. X. 1952. — Dan pošt. marke: 24 pf. smeđa-crvena sa kombinovanom slikom zemaljske kugle, grba Ist. Nemačke i reprodukcije marke od 24 pf. sa slikom predsednika Piecka.

NOVI SELAND

1. X. 1952. — Serija dobrotv. maraka za 1952 g. sa doplatkom u korist Socijalnog staranja: 11½+1 d. jorgovanasta (princeza Ana) i 2+1 d. smeđa (princ Šarl).

NORVEŠKA

1) IX. 1952. — Nove vrednosti službenih maraka novog tipa »O. S.« sa državnim grbom: 30 öre smeđe-crvena i 100 öre plavo-ljubičasta.

2) XI. 1952. — Provizorna marka za red. poštu, izrađena od 15 öre zelene sa slikom pošt. roga, sa crnim pretiskom: 20 na 15 öre.

PANAMA

1) VII. 1952. — Provizorna marka za red. poštu, izrađena od marke iz 1942 g. sa promenjenom bojom i sa crnim pretiskom godine »1952« i nove vrednosti:

2) VII. 1952. — Provizorne marke za vazd. poštu sa pretiskom »AEREO 1952« i nove vrednosti: 5 c. na 10 c. crvena i crna iz 1950 g. sa crvenim pretiskom, 25 c. na 10 c. ljubičasta i nerandžasta iz 1942 g. 1 c. na ½ c. nerandžasta, plava i crvena. sa crnim pretiskom.

3) IX. 1952. — Marka za red. poštu sa promenjenom bojom: 10 c. ljubičasta i nerandžasta mesto ranije ružičaste i nerandžaste.

4) IX. 1952. — Marka za obavezni doplatak pored redovne takse, u korist fizičkog vaspitanja, sa oznakom godine 1950: B. 0,01 ljubičasto-crna (bacanje diska).

PAPUA I NOVA GVINEJA

30. X. 1952. — Prva serija franko-maraka ove teritorije, sa različitim lokalnim sižeima: ½ d. zelena (kengur), 1 d. mrka (ukrasi na glavi urođenika iz plemena Buka), 2 d. plava (mlad urođenik), 2½ d. nerandžasta (rajska ptica), 3 d. zelena (policajac), 3½ d. crvena (papuanski ukras glave), 6½ d. ljubičasta (kuća šefa u Kiriwina), 7½ d. plava (žitnica u Kiriwina), 9 d. smeđa (priprema kopre), 1 š. zelena (urođenički jedrenjak), 1/6 š. zatvoreno-zelena (skupljanje lateksa), 2 š. plava (urođenička igra), 2/6 š. crvena (urođenički čobanin), 10 š. plava (karta Papue i Nove Gvineje) i 1 Af. smeđa (ribolov sa harpunom).

PARAGUAJ

X. 1952. — Spomen marke za vazd. poštu o 500-godišnjici rođenja španske kraljice Izabele Katolikinje, sa jedinstvenom slikom kraljičinom: 1 T. plava, 2 T. smeđa, 5 T. zelena i 10 T. jorgovanasta.

PERU

IX. 1952. — Prve vrednosti serije maraka za red. poštu: 25 c. crvena (inženjerska škola) i 1 Z. smeđa (inkaske ruševine).

POLJSKA

1) 18. X. 1952. — Propagandna dobrotv. marka sa doplatkom; mehanizacija rudarske industrije u šestogodišnjem planu: 1,20 Zl. 15 gr. crvena sa slikom deteta iz rudnika.

2) 25. X. 1952. — Dobrotvorna spomen marka sa doplatkom, za uspomenu na znamenitog književnika Henrika Sjenkjevića, pisca »Quo vadis«, sa njegovom slikom: 45+15 gr. ljubičasto-smeđa.

RUMUNIJA

1) 3. IX. 1952. — Serija prigodnih maraka za kongres međunarodnog studentskog saveza: 10 b. plava (značka međunar. studentskog saveza), 20 b. nerandžasta (učenik na času hemije), 55 b. zelena (nogomet) i 1,75L. crvena (igra studenata).

2) 2. X. 1952. — Prigodna marka za Dan rumunsko armije: 55 b. plava (pešak, mornar i avijatičar).

3) 7. X. 1952. — Prigodne marke za Mesec rumunsko-sovjetskog prijateljstva: 55 b. crvena (spomenik prijateljstva) i 1,75 L. smeđa (u vidu triptika: u sredini Rus i Rumun, a sa strana pejzaži iz Rusije i Rumunije).

4) 20. X. 1952. — Propagandne marke u čast fiskeulture: 20 b. plava (veslanje) i 1,75 L. crvena (parada sportista).

RUSIJA

1) 26. VII. 1952. — Spomen marka o stogodišnjici smrti pesnika Šukovskog: 40 k. crna/plava sa slikom slavljenika.

2) 29. VIII. 1952. — Spomen marka o 75-godišnjici smrti revolucionarnog novinara i pesnika N. P. Ogareva: 40 k. zelena sa slikom slavljenika.

3) 4. IX. 1952. — Spomen marka o 50-godišnjici smrti spisatelja G. I. Uspenskog: 40 k. plava i sivo-smeđa sa slikom slavljenika.

4) 9. IX. 1952. — Spomen marka o 150-godišnjici od rođenja admirala P. S. Nakimova: 40 k. smeđa, zelena i žuta, sa slikom slavljenika.

5) IX. 1952. — Spomen marka za 150-godišnjicu univerziteta u Tartu u Estoniji: 40 k. crna/ružičasta (univerzitet).

S. A. D.

1) 30. IX. 1952. — Marke za spomen 500-godišnjice prve knjige, biblije, koju je štampao Gutenberg: 3 c. ljubičasta sa slikom biblijskog događaja i sa prigodnim tekstom od slova kakva je upotrebljavao Gutenberg.

2) 4. X. 1952. — Prigodna marka u počast malih prodavaca novina, simbola slobodnih preduzeća: 3 c. ljubičasta (prodavac novina).

3) 21. XI. 1952. — Spomen marka o 88. godišnjici međunarodnog Crv. Krsta: 3 c. plava i crvena (glob i crveni krst).

SALVADOR

1) IX. 1952. — Provizorna marka za red. poštu, izrađena od marke iz 1947 g. sa crvenim pretiskom u

2 reda »C. 0,02 / Dos centavos«: C. 0,02 na 3 c. ljubičasta (Juan Bertis).

2) X. 1952. — Provizorne marke za vazd. poštu iz 1947 g., s plavim pretiskom nove vrednosti: C. 0,05 na 12 c. smeđa (Soto) i C. 0,10 na 14 c. plava (Ramón-Belloso).

SARSKA OBLAST

1) 3. XI. 1952. — Dobrotvorne marke s doplatkom u korist Društva sarske mladeži, sa natpisima »VOLKS-HILFE«: 15+5 G. smeđa (grof Stroganov kao dete, slika Creuze-a), 18+7 G. crvena (Božanstveni pastir od Murila) i 30+10 G. plava (portret jednog dečaka od Krausa).

2) 1. X. 1952. — Prve vrednosti nove serije za red. poštu: 5 F. sivo-plava (palata pošte u Sarbrikeni) i 15 F. smeđa (rudarska okna).

SOMALIJA

1) 14. IX. 1952. — Prigodne marke za red. poštu za somalski sajam u Mogadisku (od 14. do 28. IX.): 0,25 So. smeđa i nerandžasta (tigar) i 0,55 So. smeđa i plava (kao 0,25).

2) 14. IX. 1952. — Prigodna marka za vazd. poštu za somalski sajam: 1,20 So. zelena i smeđa sa slikom aviona u vasioni u medaljonu između palme i džamije.

TRST (ZONA A)

1) 20. IX. 1952. — Italijanska spomen marka s pretiskom »AMG FTT« u jednom redu: 25 L. ljubičasto-plava (Savonarola).

2) 1. X. 1952. — Italijanska marka s plavim pretiskom »AMG FTT«: 60 L. plava i zelena (aeronautika).

3) 4. X. 1952. — Italijanska marka s pretiskom »AMG FTT«: 25 L. crna (oprema alpinista).

4) 3. X. 1952. — Italijanske prigodne marke za Dan armije s pretiskom AMG/FTT: 10 L. zelena, 25 L. smeđa i crna i 60 L. plava i crna.

TUNIS

1) 15. X. 1952. — Spomen marka sa doplatkom, izdata o stogodišnjici vojničke medalje. Doplata u korist soc. pomoći u Tunisu. Francuska marka izdata istim povodom, štampana samo u jednoj boji i sa pretiskom »TUNISIE 5 F.«: 15+5 F. zelena.

2) 28. X. 1952. — Promena boje kod 12 F. crvena mesto nerandžaste.

TURSKA

1) 29. X. 1952. — Spomen marke o 75-godišnjici turskog Crv. polumeseca: 15 k. maslinasta i crvena (golubovi i ruka) i 20 k. plava i crvena (zastava i ruševine).

2) 9. X. 1952. — Spomen marke o 75-godišnjici bitke za azizisko utvrđenje u Erzerumu: 15 k. siva (detalj sa spomenika Azizije), 20 k. plava (spomenik Azizije) i 40 k. ljubičasta (izgled Erzeruma).

3) XII. 1952. — Provizorne službene marke izrađene od franko-maraka iz 1948 g. sa slikom Ismeta Inoni, polumeseca i zvezde: 0,25 k. smeđa, 5 k. plava, 10 k. smeđe-jorgovanasta, 15 k. ljubičasta, 20 k. plava, 30 k. smeđe-žuta i 60 k. crna.

4) XII. 1952. — Marka za novine u unutrašnjoj službi: 0,50 k. smeđe-žuta (golub i ankarska citadela).

URUGVAJ

1) IX. 1952. — Marke za vazd. poštu, nove vrednosti serije maraka u tečaju; sve sa istom slikom aviona u letu: 15 c. smeđa, 2 P. plava i 3 P. nerandžasta.

2) X. 1952. — Marke za vazd. poštu u spomen 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza, sa slikom aviona u letu i poštanskih kola, s natpisom »U. P. U. 75 ANIVERSARIO«: 3 c. zelena, 7 c. plava i 12 c. plava.

FILIPINI

1) 23. X. 1952. — Prigodne marke za IV. skupštinu za ribarstvo u Pacifiku, održanu 23. X. do 7. XI. 1952 u Quezon City, sa slikom karte jugoistočne Azije i Australije i jedne ribe iz tamošnjih voda: 5 c. smeđa i 6 c. plava.

2) 16. XI. 1952. — Prigodna marka za prvu panazisku filatelističku izložbu »PANAPEX« u Morili (16.—22. XI. 1952), sa istom slikom na obema markama: 5 c. smeđa i 6 c. plava.

3) 16. XI. 1952. — Prigodna marka za vazd. poštu za filatel. izložbu »PANAPEX«, sa istom slikom kao 2), samo sa natpisom »AIR-MAIL«: 30 c. crvena.

FRANCUSKA

1) 20. X. 1952. — Serija dobrotvornih maraka sa doplatkom u korist francuskog Crv. Krsta, sa slikama velikih Francuza s kraja XIX. stoleća: 8+2 F. smeđa i tamno-plava (Flaubert), 12+3 F. smeđa i otvoreno-plava (Manet), 15+4 F. smeđa i zelena (Saint Saëns), 18+5 F. smeđa i sepija (Henri Poincaré), 20+6 F. smeđa i crvena (baron Haussmann) i 30+7 F. smeđa i ljubičasta (pretsednik Thiers).

2) 8. XI. 1952. — Spomen marka u čast čuvenog francuskog hirurga Laënnec-a (1781—1826): 12 F. zelena sa slikom slavljenika.

HOLANDIJA

17. XI. 1952. — Dobrotvorne marke s doplatkom u korist dece: 2+3 c. žuto-zelena (dečko i koza), 5+3 c. crveno-ružičasta (devojčica na magaretu), 6+4 c. plavo-zelena (devojčica s psom), 10+5 c. žuto-okerašta (dečko i mačak) i 20+7 c. plava (dečko i zec).

ČEHOSLOVAČKA

1) 1. IV. 1952. Za međunarodni Dan žena i za međunarodnu konferenciju za zaštitu dece izdate su još 2 prigodne marke: 2 Kč. smeđe-ljubičasta sa slikom majke s decom i 3 Kč. crvena sa slikom radnice i seljanke.

2) 11. IV. 1952. Za međunarodne dane protiv fašizma izdate su 2 marke sa slikom antifašističkog pozdrava na obema: 1,50 Kč. smeđa i 2 Kč. plava.

3) 30. IV. 1952. U čast poljoprivrede izdate su 3 marke: 1,50 Kč. plava (žetva), 3 Kč. crvena (traktori) i 5 Kč. smeđa (žetva).

4) 1. V. 1952. Za Praznik rada izdate su 2 marke s istom slikom — prvomajskom povorkom: 3 Kč. crvena i 4 Kč. ljubičasto-smeđa.

5) 9. V. 1952. O godišnjici oslobođenja, sa slikom defilovanja sovjetskih trupa u Pragu: 1,50 Kč. crvena i 5 Kč. plava.

6) 31. V. 1952. Pionirska serija: 1,50 Kč. (pioniri u šetnji), 2 Kč. siva (kao ona od 1,50 Kč.), 3 Kč. crvena (instruktor s pionirima).

7) 2. VI. 1952. Marke izdate u čast skulptora Mislbeka: 1,50 Kč. smeđa i 2 Kč. siva, obe sa Mislbekovim portretom, 8 Kč. maslinasta (statua »Muzika«).

8) 10. VI. 1952. O 10-godišnjici razorenja Lidica: 1,50 Kč. sivo-smeđa i 5 Kč. plava.

9) 5. VI. 1952. Za spomen restauracije Vitlejemske kapele u Pragu, u kojoj je pre 550 godina češki reformator Jan Hus otpočeo propovedi, izdate 3 marke: 1,50 Kč. smeđa/ružičasta (Jan Hus), 3 Kč. jorgovanasto-crvena (Vitlejemska kapela) i 5 Kč. (Jan Hus).

10) 7. VI. 1952. Za muzički festival u Pragu izdate 3 marke: 1,50 Kč. siva (Betovenova slika), 3 Kč. crvena (umetnički dom) i 5 Kč. plava (Betovenova slika).

11) 31. VII. 1952. U čast službe narodnog zdravlja izdate 3 propagandne marke: 1,50 Kč. smeđa (vakcinisanje), 2 Kč. ljubičasto-plava (auskultacija) i 3 Kč. crvena (kao ona od 1,50 Kč.).

12) 2. VIII. 1952. Za propagandu fizičke kulture izdate 4 vrednosti: 1,50 Kč. smeđa (trčanje), 2 Kč. zelena (veslanje), 3 Kč. crvena (biciklizam) i 4 Kč. plava (hokej).

13) 5. VIII. 1952. O stogodišnjici smrti pesnika i spisatelja F. L. Čelakovskog izdate 2 marke sa slikom slavljenika: 1,50 Kč. smeđa i 2 Kč. plava.

14) 30. VIII. 1952. O stogodišnjici smrti slikara Mikulaša Aleša izdate su 2 marke sa Alešovom slikom: 1,50 Kč. zelena i 6 Kč. smeđasta.

15) VIII. 1952. Dopunska vrednost serije sa slikom pretsednika Gotvalda: 1 Kč. zelena.

16) 14. IX. 1952. — Serija propagandnih maraka za Dan rudara: 1 Kč. sivo-crna (rudnik u XVII. stoleću), 1,50 Kč. sivo-plava (kranih) i 2 Kč. ljubičasto-siva (rudnik u Ostravi).

17) 5. X. 1952. — Prigodne marke za Dan čehosl. armije: 1,50 Kč. ljubičasta (Jan Žiška), 2 Kč. maslinasta (bratimljenje), 3 Kč. karminasta (vojnički defile) i 4 Kč. sivo-crna (kao 1,50 Kč.).

18) 18. X. 1952. — Prigodna marka za državnu filatelističku izložbu u Bratislavi (18. X.—2. XI. 1952): 1,50 Kč. smeđe-siva (pristanište na Dunavu u Bratislavi).

19) 18. X. 1952. — Spomen blok za filatel. izložbu u Bratislavi, sa dvema markama i sa prigodnim natpisima: 2,00 Kč. karminasta (spomenik bugarskim partizanima u Bratislavi) i 3 Kč. plava (spomenik u slavu ruske armije u Bratislavi).

ČILE

1) IX. 1952. — Provizorna marka za red. poštu sa crvenim pretiskom: 4 ctvs. na 6 c. smeđa.

2) Provizorna marka za vazd. poštu, izrađena od marke za vazd. poštu iz izdanja 1946—50 g. sa crvenim pretiskom nove vrednosti u 2 reda: 40 centavos na 80 c. sivo-maslinasta.

ŠVAJCARSKA

1. XII. 1952. — Dobrotvorne marke sa doplatkom »PRO JUVENTUTE 1952«; serija se sastoji iz 5 markara: 5+5 c. ljubičasto-smeđa sa slikom dečaka od Alberta Ankerera, ostale su sa slikama raznih buba i leptirova u raznim bojama: 10+10, 20+10, 30+10 i 40+10 c.

ŠVEDSKA

1) 19. IV. 1952. O 400-godišnjici smrti švedskog reformatora Olavusa Petri, izdate su 2 marke sa slikom slavljenika na predikaonici: 25 ö. siva: a) zupč. 13 u horizontalnom, nezupčana u vertikalnom pravcu, — b) zupč. 13 sa tri strane, nezupčana s donje strane, — c) zupč. 13 sa tri strane, nezupčana s gornje strane, — 140 ö. (zupč. 13 u horizontalnom, nezupčana u vertikalnom pravcu).

2) VI.—IX. 1952. Povodom povećanja pošt. tarife od 1. VI. 1952 nove vrednosti i vrednosti sa promenjenom bojom: a) sa slikom kralja Gustava VI Adolfa: 20 ö. siva mesto ružičaste, 25 ö. crvena mesto crne, 30 ö. smeđa mesto plave i nova vrednost 40 ö. plava; — b) sa »tri krune«: 50 ö. siva, 75 ö. crvena i 2 Kr. jorgovanasto-crvena, — sve tri nove vrednosti.

11. XI. 1952. — Dobrotvorne marke sa doplatkom za 70. rođendan kralja Gustava Adolfa VI., sa istom kraljevom slikom na svima markama: 10+10 öre zelena (zupč. horizontalno, sečena vertikalno; zupč. sa 3 strane, sa donje sečena; zupč. sa 3 strane, gore sečena), 20+10 öre crvena (razdvajanja ista kao kod 10+10), 40+10 öre plava (zupč. horizontalno, sečena vertikalno).

HONDURAS

1) X. 1952. — Marke za vazd. poštu o 500-godišnjici rođenja španske kraljice Izabele Katolikinje: 1 c. nerandžasta i siva (Kolumbovo iskrcavanje), 2 c. plava i crvena (Kolumbo i Izabela), 8 c. zelena i smeđa (predaja Grenade), 16 c. plava i crna (Izabela), 30 c. ljubičasta i zelena (Izabela sa svojim nakitom), 1 L. crvena i crna (kao 2 c.), 2 L. smeđa i ljubičasta (kao 1 c.) i 5 L. jorgovanasta i žuta (kao 16 c.).

2) X. 1952. — Službene marke za vazd. poštu, sa odgovarajućim slikama pod 1), ali s promenjenim bojama i sa crvenim pretiskom »OFICIAL«: 1 c. ljubičasta i crvena, 2 c. smeđa i ljubičasta, 8 c. crvena i crna, 16 c. ljubičasta i zelena, 30 c. plava i siva, 1 L. zelena i sepija, 2 L. plava i smeđa i 5 L. nerandžasta i siva.

ŠPANIJA

1) 3. VII. 1952. O 400-godišnjici od smrti Sv. Franje Ksavera (1506—1552), propagatora vere u Indiji i Japanu, izdata 1 marka za vazd. poštu od 2 P. plava (sa svečevim portretom).

2) 8. VII. 1952. O stogodišnjici od rođenja Santjaga Ramon y Cajal, istoričara i dobitnika Nobelove nagrade (1852—1934) i Haima Ferana, bakteriologa (1852 do 1929) izdate 2 marke: 2 P. plava sa slikom prvoga a 4.50 P. ljubičasta sa slikom drugoga slavljenika.

12. X. 1952. — Spomen marke za vazd. poštu o 500-godišnjici rođenja Ferdinanda Katolika: izdate za španski Dan marke, sa jedinstvenom Ferdinandovom slikom i sa scenom privođenja Indijanaca Ferdinandu i Izabeli od Hr. Kolumba: 60 c. zelena, 90 c. okerasta, 1,30 P. jorgovanasta, 1,90 P. smeđe-ljubičasta i 2,30 P. zatvoreno-plava.

ОГЛАСИ

ЦЕНЕ ОГЛАСА:

Чела страна	3.000.— дин.
Пола стране	1.500.— дин.
Четвртина стране	700.— дин.
Осмина стране	300.— дин.
Шеснаестина стр.	150.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: **УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“** — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рач. код Народне банке бр 104 - Т - 502. Увек назначити зашта се новац шаље.

МАЛИ ОГЛАСИ

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 90.— динара.

РАНИЈА ГОДИШТА „ФИЛАТЕЛИСТЕ“

и поједини бројеви могу се још добити код Уредништва (улица Војводе Драгомира бр. 25) у Београду, у ограниченом броју.

Цена:

	Динара
за 1949 год. (4 броја)	66.—
за 1950 год. (12 броја)	180.—
за 1951 год. (12 броја)	320.—
за 1952 год. (12 броја)	340.—

За поручено новац послати на наш текући рачун код Народне Банке у Београду број: 104 — Т — 502.

Поштарину плаћа Уредништво.

Trst Zona B: UPU (2 vr) prve emisije rabljene, zatim Crveni Križ 1948 (2 vr.) nerabljeno i zračna pošta Lire vrednoste 1 i 2 Lire nezupčano (redkost) nudim u zamjenu za jugoslavenske „Dan armije 15 i 150 Din.“ Makedoniju zračna pošta 3 vr., te u tečaju zračna pošta vrednote 100 Din. zelena, 200 Din. lila roza, 100 Din. plavo siva i 500 Din. plavo ljubičasta, sve nove i u perfektnom stanju. Iste marke zone B menjao bih i za austrijsku klasiku, te Lombardo Veneto kompletne serije ili bolje pojedinačne komade, nove ili rabljene u perfektnom stanju. Baza za zamjenu katalog Zumstein 1953. Frankirajte Vaša pisma filatelistički. Ponude slati: **O. Stuller, Trieste, Via Santa Theresa 2/II.** Dopisivanje hrvatski ili slovenski.

U. P. U. and AIR-MAIL mint whole world wish to exchange for stamps Yugoslavia 1918—1952., Croatia, Serbia and Montenegro — Correspondence: German, English, Italian. — **Gejza Stubnya** — Matije Gubca, 14 — **Split** — Yugoslavia.

"TRGOCENTAR"

trgovinsko preduzeće na veliko
Wholesale trading enterprise
NOVI SAD

JUGOSLAVIJA

Pap Pavla 10

Telegram: Trgocentar — Novi Sad
Telefoni: 37-76, 40-92, 24-86

YUGOSLAVIA

Pap Pavla 10

Telegramm: Trgocentar - Novi Sad
Telephones: Director 37-76
Office 40-92, 24-86

IZVOZI

Anorganske i organske hemikalije za industrijske potrebe, tutkala, želatin, veštačka đubriva, sredstva za zaštitu bilja, karbid, masnu sodu, minijum, gled, litopon, cinkov prah, gips i nemetalne minerale, zemljane boje i druge hemikalije,

Konzervirano voće i povrće,
Sve vrste ravnog i šupljeg stakla,
Sve vrste četaka,
Ciglu, crep.

UVOZI

Anilinske boje, šelak, želatin, prirodne i veštačke voskove i smole, razređivače, bronzane boje, boraks, vanila koncentrate, salicil, naftalin, terpentini, organske i anorganske soli, sumpor i sl.
Pirinač, kafu, kakao, suvo grožđe, južno voće, razne kolonijalne začine, manilu, afriku, kvasiju itd.
Pauspapir, gumirani papir, pergament, celofan, naliv-pera, patent olovke, logaritmare i precizne šestare.
Raznu galanteriju, posude od porcelana i štajnbruha.

EXPORTS:

Unorganic and organic Chemicals for industrial purposes, Glues, Gelatines, artificial manures, insecticides for plant-protection, Carbide, Soda caustic, Red lead, Letharge, Lithopone, Zinc white and Zinc powder, Gypsum, non metal minerals, Earthcolours, and other Chemicals.

Preserved fruits and vegetables.
All sorts of flat and bent glass-ware.
All sorts of brushes.
Bricks and tiles.

IMPORTS:

Anilin colours, Shellack, natural and artificial wax and resins, dissolutioners, Bronze colours, Borax, Vanilla concentrates, Salicil, Naphtaline, Turpentine, organical and unorganical salts, Sulphure etc.
Rice, Coffee, Raisins, south fruits, different sorts of colonial spices, Manila, Africk, Quassiac-tree etc.
Pauspaper, Gummed paper, Pergaments, Celophane, fountain pens, Patent pencils, logarithm and presice circles.
Fancy goods, Pottery and crockery.

Filatelisti!

Masovnu robu (Massenware) kao i druge filatelističke marke možete najbolje prodati u Preduzeću za promet markama »JUGOFILATELIJA«

BEOGRAD,	Palmotićeva 2
ZAGREB,	Praška 6
LJUBLJANA,	Nazorjeva 3
RIJEKA,	Ivana Zajca 22
SARAJEVO,	Vase Miškina 10
DUBROVNIK,	Stradun
SKOPJE,	Maršala Tita 48
NOVISAD,	Aleksandra Rankovića 4

»JUGOFILATELIJA«

DIREKCIJA — BEOGRAD